

17818.

Q. F. F. Q. S.

LIBER

PHILOSOPHUS,

REPRÆSENTANDUS

ALIQUOT

EXERCITIIS ACADEMICIS,

QUORUM

PRÆLIMINARIA,

CUM

CONSENSU AMPLISSIMI COLLEGII PHILOSOPHICI
IN REGIA ACADEMIA DORPATENSI

PRÆSES

GABRIEL SÖDERSTRÖM

PHILOSOPH. THEORET. PROFESS. ORD.

RESPONDENTE

MAGNO GABRIELE EDENIO

VERMELANDO,

PUBLICO PLACIDOQUE SOBRIE PHILOSOPHANTIIUM EXAMINI
SUBMITTIT,

IN AUDITORIO MAJORI, DIE XXII. NOVEMB.

HORIS ANTE MERIDIEM,

ANNO CHRISTIANO MDCCCXXX.

LITERIS NÖLLERIANIS.

BIBLIOTH.
ACADEM.
DORPAT.

SÆ. RÆ. M^{TIS}. SVECIAE

MAXIMÆ FIDEI

VIRO

SENATORI, CAMPIDUCI, GENERALI

GUBERNATORI LIVONIAE ET CIVITATIS

RIGENSIS, UT ET CANCELLARIO

ACADEMIAE DORPATENSIS,

ILLUSTRISSIMO & EXCELLENTISSIMO

DOMINO

JACOBO JOHANNI
HASTFER,

COMITI DE GREIFFENBURG, LIBERO

BARONI IN KOSTFEHR, DOMINO IN WI-

BYHOLM, SIÖHOLM, KLASTORP,

ET SIGGESTADT,

DOMINO SUO BENIGNISSIMO

HOC

D. D. D.

AUCTOR.

P R O O E M I U M.



Vi animum ad scribendum adplicant, hoc exinde primum se relaturos sciant, quod variis variorum imò aliquando maleficatorum hominum sinistris se exposituri sint dictis & iudiciis; aliquibus Philosophos veteres, Numinum ad instar, colere, ac veluti pro aris & focis defendere, ratione invictissima hac sibi reservata, IPSE DIXIT; aliquibus eisdem eorundemque placita, ut infructuosas ac nullius frugis contemplationes exhibilare & refutare annitentibus. Quot etenim reperire hoc tempore non liceat, qui jurarunt in verba Magistri, quem presse sequi sibi aliquando imperarunt? Et certè hi sunt ejusmodi, qui non nisi aliorum auctoritati innixi, omnia iudicio alieno tribuendo, nihilque suo proprio vindicando, præ reliquis sapere videantur. Quot item ratiociniis suis inveteratæ consuetudini præconceptæque opinioni non fidunt, fusque deque habitis vel Scripturæ Sæ. sanctissimis Oraculis, vel aliorum præclaris inventis experientiæ ipsi superstructis, quibus, dum sibi adblandiuntur nimium & aliis maxima quævis pollicentur, in foveam portentosarum opinionum præceps casus paratus esse adsolet. Unde fit, ut dum hi ad feram posteritatem nomina sua transmittere adlaborant, ne videantur alicui priores concessisse partes, maximo impetu ferantur ad ea evulganda, quæ ipsorum causæ inservire, quæque aliquid facere ad alterius famam & existimationem comminuendam videantur; victoriam insignem reportatam, exindeque triumphum vel Jove ipso dignum actum sibi persuadentes falso, dum pro suo more in immerentes gravius insultaverint, eorumque scripta sugillaverint, non in animo habentes, hocce ipsorum factum maximè adversari amoris à Christo præscripto, & omnibus in universum commendato, qui etiam in Jure Naturæ suum habet fundamentum, videlicet ne ullum vel verbis, vel scriptis

vel alio Opere lædamus, sed suum cuiq; tribuamus. Quo facto Christianæ modestiæ humilitatiq; nos litare omnibus manifestum reddimus. Verum enim vero hoc in aliquibus magis optare quam sperare licet, quum, vel ipsa teste experientia, reperiantur illi, qui tam nefandi tumoris & furoris sint, ut jactent solos se ad sacratiora Scientiarum aditu admissos, altissimo præ se supercilio contemnentes doctissimos quosq; non vivos solum, verum etiam mortuos. *Nempe hi soli sapiant, reliqui velut umbra vagantur.* Hic veluti Pegasus in cælum volat, cæteri pedibus pulsan't terram! Huc adprimè facere possunt ea, quæ Plautus in Milite glorioso adfert, *Noris, nos Doctissimus:*

*Hic Legiones difflabit Spiritu,
Quasi Ventus folia.*

Qua pestiferæ invidentiæ ærugine viros etiam non infimi subsellii perversos actos ad labores aliorum fastidiose contemnendos, conquestus est seculo priori Doctissimus Hispanus Ludovicus Vives præfat: in August. de C. Dei hunc in modum: *Illud magnopere dolendum est, insidere sapenumero ingenii Doctorum quidem, sed non æquè bonorum, periculosum invidentiæ virus, quæ bona opera ineffant, lacerent proficiant, aut perdere conentur, profutura aut allatura lucem obscuris.* Cui Hieronymi adjungi potest querela: *Accedunt ad hoc invidorum studia, qui omne quod scribimus putant reprehendendum.* Quidam deniq; adeo sunt in alios severi, sive sævi potius, ut omnia in unoquoq; requirant exactissima, nec patiantur aliquando dormire Homerum, ut est in Proverbio Ludov. Viv. p. m. 62. Optandum etiam esset, ne hi soli virulento isto calumniandi vitio essent infecti, in partes suas non allectis vel tractis aliis, qui iis se limandos expoliendosq; committere, non admittentes, ut latum unguem a Magistrorum placitis recedant. Unde colligi potest, quam misera facies sit Philosophiæ, quæ, ex arbitrio alterius, larvam induere simplicesq; fallere circumventos cogatur.

Imo vero, nec his adquiescant inquieta aliquot capita, antequam aliter sentientes vel confutare consuetis in eos calumniis, vel doctioribus aliis eosdem exosos reddere, impio sanè conamine attentarent;

rint. Unde non contemptus duntaxat, sed & interitus præstantissimis quibusdam Scriptis & lucubrationibus perniciosissimâ hac peste sæpe est intentatus, & cum maximo Reip. Literariæ incommodo acceleratus. Quin etiam illud Epicteti egregium pag. m. 53. huc adprimè facere existimandum est, ubi dicit: *Φιλοσοφίας ἐπιθυμῆς; παροσκευάζει αὐτόθεν, ὡς κτ' ἡγεληθησὺν, ὡς κτ' ἡμωκησάμενων σὲ πλῶν, ὡς ἐρῶντων, ὅτι ἄφρων Φιλόσοφος ἡμῖν ἐπανεληλυθε, καὶ πῶθεν ἡμῖν αὐτὴ ἡ ὀφρὺς. σὺ δὲ ὀφρὺν μὲν μὴ χῆς. τῶν δὲ βελτίων σοι φαινομένων ἄτως ἔχει ὡς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πεπαιγμένῳ εἰς ταύτην τὴν τάξιν.* *Sapientia studium suscipere cupis, statim Te para, quasi futurum sit, ut deridearis, ut multi Te subsannent: ut dicant, Te subito Philosophum existisse: ut rogent, unde supercilium istud. Tu supercilium ne habeto. Ea vero, quæ optima Tibi videbuntur sic teneo, quasi à Deo sis in ea statione collocatus. Quid quæso, à Philosopho gentili sanius, quidve homini Christiano convenientius dici potuerit? Ego vero in Vocatione legitima & statione mea jam constitutus, à Sacra Regia Majestate clementissime Professorio muneri admotus, minime me commoveri patiar malivolorum & iniquorum Aristarchorum Cenforumq; perversis iudiciis & sinistris dictis: qui per Angulos garriunt, de mundo sententiam ferunt, verba sunt Hieron. ad Rustic. *Hic bene dixit, ille male, ille scripturas novit, ille delirat, ille loquax, ille infantissimus est: contra quemvis passim in biviiis strepentes & scurrarum & parasitorum instar, maledicta congerentes. Cum fretus sim causâ æquiori & rationum ponderibus, quæ mihi semper fuere & deinceps sunt futura curæ & loco normæ, quod re evicturus sum ipsa, Deo bene juvante, dum opere ipso probem, quod recentiorum Philosophorum amem placita, ut veterum, quæ vera sint, non repudiuntur præcepta, sed ambabus manibus, quod solet dici, suscipiantur. Nec mirum; quum illi, qui ante nos (verba sunt Senecæ) fuerunt, non Domini nostri sed Duces, non Numina sed lumina fuerint. Nihil enim refert, ex quo quid auditum sit, nec considerandum quis dixerit, sed utrum verè dictum, vel Platone satente in Charm. Vid. m. Cic. l. j. de legibus.**

Ut dicam quod sentiam, me libertate ingenii ductum suspicere

antiqua, quæ vera & recta; & amplecti nova, quæ sint veriora; ejuratâ omni partium Obedientia coeca, illud: libere Philosophandum mihi eligendo; veneror antiquorum & recentiorum Philosophorum inventa, ut nullius placitis me mancipem, quinimo, quantum in me est, veritatem ex latebris suis eruendam & deinceps firmandam ac vindicandam curem: quo clarum faciam, quod me non tam sollicitum habeat *Qvis*, sed *Quid* dixerit, cui non attendisse mihi foret religio. Sic Seneca nemini se mancipavit: nullius nomen tulit, multum semper magnorum virorum judicio credidit aliquid, & suo vendicavit. Huic adstipulatur ingeniosissimus Grotius in præf. ad J. N. & G. ubi inquit: *ego & hic & alibi veterum Christianorum sequor libertatem, qui in nullius Philosophorum sectam juraverant, non quod eis assentirentur, qui nihil percipi posse dicebant, quo nihil est stultius; sed quod nullam esse sectam putarent, quæ omne verum vidisset, & nullam, quæ non aliquid ex Vero.* Verum enim vero, id hoc tempore præ reliquis dolendum est, quod hic perversus Mos invaluerit apud multos, ut aliorum opiniones candide minus examinare & interpretari in lucro sibi positum esse persuadeant. Operæ igitur pretium erit, heic nihil commoveri, sed sine turbido animi motu, meam in hoc negotio detegere sententiam. Potest enim cujusvis oratio insinulari, adeo ut nihil ferè dicatur tam caute, quod non possit perverti: Nec sperandum est, ut quis tam exacto pondere cuncta libret, quin aliqua in alterutram partem inclinet. Cogitationes enim nostræ suos habeat prætextus, adeo ut nobismet ipsis semper in omnibus non sit fidendum. Humanum enim est aliquando errare, nec inveniri puto ullum in hoc mortalitatis statu, qui non aliquando deviârit & à recta Semita declinârit, Palingen. l. II. *Magni sæpe viri mendacia magna lequuntur,*

*Et nemo est adeo prudens, quin sapius erret,
Est igitur ratio inprimis quærenda, fides;
Major in ambiguis rationi est semper habenda
Quam dictis hominum, namq; hæc sunt falsa frequenter.*

Quam-

Quamvis multi sibi nimium indulgeant, sui amore occæcati, ne
navos suos æq; lynceis oculis ac aliorum videant. Soli instar
omnium esse volunt, Literariæ rei sibi Dictaturam quandam arro-
gantes, quibus nisi obviam eatur, neminem præter ipsos quid-
quam posse vel scire falso sibi persuadebunt. Qui sunt ferè ejus-
modi, qui invidiam faciendo aliis, æstum, quo concitati furibundi
ferantur, facili negotio non extinguere posse nisi admota frigida tem-
pestivisq; remediis adplicitis sedatum, vel plane sublatum imagi-
nabuntur. Quod si id quidem non successerit ex voto mihi, prout
semper sunt, qui omnia in pejus rapere adsoleant, sine ingenio &
capto omnia aliorum metientes, quo illud comprobetur dictum,
quod ita habetur:

Pro capto Lectoris habent sua fata Libelli,

Et quod si sine grave est, carpere cuiq; leve est.

Mediocribus sæpè Scriptis (inquit Symmach. l. 4. Epist. 185.) *Amico-
rum benignitas favere novit, alienorum invidia ignoscere non novit;*
nulla alia remedia huic sum adplicaturus malo, quam quæ minimi
constare arbitrer, quæq; accedente mora temporis medicinæ loco
esse possint, a benevolis non nisi benivolenter hæc quantula-
cunq; mea, quæ meditor & Oculis litterati Orbis subijcio, ac dein-
ceps sum subjecturus censuræ, verum non rigidiori, accepta fore
spero, imo confido.

Qvos vero titillat pruritus ingens nomen & Scripta alterius
aculeis acerrimis & nocentissimis pungendi, quiq; famam importu-
no sugillandi ac rodendi impetu circumducti feruntur, eos rogà-
tos velim, ne rapti ad perversa perseverent, in exagitandis benè
cupientium Studiis, nec porro æstu isto nocivo ardeant alios præse-
alto supercilio contemnendi, quamvis occasionem habuerint cen-
soriâ virgulâ multorum signare Scripta; sed adquiescant dicti, usq;
dum saniores rationes in medium proferantur, quæ nostras con-
vulsisse arguant. Nulla ars tam perfecta est, quin industria per-
fectior evadat, divina autem Philosophia summo indiget studio.
Quod ad me attinet, lubentissime fateor heic non reperiri tam
absoluta, comta & perpolita omnia, ut Zoili, qui supervenientes

& emundæ naris Curiones rigidiori ascia expolire, rancinaq; sua etiam si optimè exasciata forent, non dedolare, imo Carbone atro notare & caliginem adspargere possint, censura id demum relinquentes suæ, quod speciem aliquam sententiæ alienæ præbeat, perspicaces admodum ad ea videnda, quæ in aliorum dictis reprehendi possunt. Aliter alios comparatos novi, qui, si quid viderint, quod non contrariatur divinis literis, bonis moribus, sanæ item rationi, soli Deo acceptum ferunt, ei gratias agentes, pro magna Publico præstita operâ, dum tantum Otium indulsit Terris, ut possint tuto Studia in omnibus Facultatibus, necessaria Reipublicæ benè ordinatæ fulcra haberi, in id porro opere summo incumbentes, ut in usus singulorum & totius Universitatis, præcipuè Dei gloriam convertantur; ne propter ingratum aliquorum animum ira Dei & vindicta gravior concitata importunam horum censuram & præcipitatum iudicium sinistre latum de iis, qui à Deo ad hoc vel illud officium sint destinati, excipiat. Quibus verò *meliore luto sinxit præcordia Titan*, in ipso diversa tuendi studio laudabile præbent modestiæ exemplum, *rationibus inter se certantes, non qui mos nuper adeo literas inquinare cœpit, convitiis, turpi facta impotentis animi.* Grot.

Cogitanti autem mihi quid præ ceteris sumerem ventilandum circa initium muneris in nomine S. S. Triadis adeundi, libera philosophandi ratio, digna, si quæ alia visa est materia. In quæ deducenda, non nihil me operosiores fore persentio. Quippe dum contendo probatum ire, *nec omnia Philosophorum temere amplectenda, nec omnia repudianda, sed optima seligenda*, detineri videor rei gravitate & pondere, ut & aliis remoris, quæ muneri difficillimo indiviso nexu conjunguntur, quibus exantlandis ope summi Numinis me parem fore spero. Quamvis fatendum sit ingenia humana esse uti poma, quæ acerbiora felicius tempestiviusq; matu rescant, molliora citius putrescant. Quare & nobis, si quid minus ad prudentiæ Solem coctum damus, condonandum: non enim ex iis sumus, qui perfectissima nos scribere censeamus, sed in eorum numero nos ponimus, qui & scribendo proficiant, & proficiendo

ficiendo scribant. *Nec Platonem nobilem accepit Philosophia, sed fecit. Senec.* Nihil simul inventum & absolutum est. Duces non contemnuntur, si interdum vincuntur, ita nec Philosophi, si aliquando errant. Verum enimverò mihi prolixiori heic esse haud licet, testimenti ad ipsam rei, quam orsus sum, tractationem, præmissa tamen in antecessum Historia Philosophorum Ante- & post- diluvianorum, intra & extra Ecclesiæ Dei pomeria constitutorum; adjectis insuper illis, quæ in tanta brevitate his adcommodari possint, quæq; huc facere videantur, nec non jactis fundamentis distingvendarum Disciplinarum Theoreticarum & Practicarum. Quæ huic plurimum conferre negotio in antecessum visa sunt. Quibus suo vero & genuino loco positis, *Philosophum liberum* facie & vestimentis genuinis & non fictitiis, quantum à me fieri queat, prodire in Publicum curabo. De cetero, tuum est, LECTOR, talem Te præbere Censore, qualem alium exspectare cupias. Quod si hac non successerit via, alia ineunda est; relinquendum scilicet Te tuis præjudiciis, consuetudiniq; antiquæ innoxios plectendi, cum difficilius erit animum Tuum mutari quam Æthiopem Colorem variare. VALE!

§. I.

Antiquum usq; longo receptum ac venerandum tenuisse morem, pressisseq; vestigia Virorum nominis famâ clarorum in inquirenda vocum Etymologia & Onomatologia, non ducerem alienum à recepto in Academiis disserendi more, Philosophive officio cum vel judicio plurimum Philosophorum, calculo suo ipsum id rectum adprobantium constare possit, in quibus Epictetus prodit, dicens: ἀρχὴ τῆς παιδείας ἡ τῶν ὀνομάτων ἐπίσκηψις, i. e. Nominum trutinacionem esse principium Eruditionis, quantum momenti in eo sit, quidq; faciat ad rem melius intelligendam, ut nominum in antecessum habeatur ratio, omnibus vel me tacente notum est. Verum enimvero heic me detinere videntur fata quorundam recentiorum temporum, qui variorum hominum sinistris judiciis hanc

hanc ob causam se stiterant obnoxios, quasi defudarint ad rādium usq; & nauseam aurium & animorum delicatiorum in Originibus vocum derivandis, quibus persuasum est, male ab ipsis operam impendi, si nodum in scirpo quasi quærentes, nomina per se clara & perspicua derivando, iis Chartas adimplendo, & sic opus augendo, nomen auctius & famam clariorem exinde sibi parare adgrederentur. Quorum sententias susq; deq; habitas, præcipuè in hujus & alterius tractatus frontispicio, non moror, annisurus opere in id maximo, ne jure merito circa hæcce vapulem. Ad quod inducor Platonis, in Cratylo effato, veritate comprobando ipsa: ὀνόματ' ἀρβότης ἐστίν, ἢ τίς ἐνδείξεται, ὅτιν ἐστὶ τὸ πρᾶγμα, i. e. Nominis recitudo illa est, ut qualis res sit, ostendat. Dum verò sollicitus quæro, quid mihi tractatum hunc orsero sit faciendum, commodum animo inducor, superfedere operosiore istoc labore conducere, cum alia necessaria magis post hæc sese offerant nobis tractanda, quæ forsan præter spem & expectationem, diutius nos detinebunt. Præterquam quod vel cuivis mediocri curâ in Naturam horum Vocabulorum inquirenti, fontesq; derivare conanti Studioso diligenti non tam difficile esse hæcce negotium sperem. Paucis tamen ὥς ἐν συνόψει naturam & indolem istarum Vocum indagare animus est, ut nobis brevissimis esse laborantibus inoffenso pede progredi, atq; ista, quæ nos à recta via in devia abripere quæant, faustis auspiciis semovere liceat. Qui desiderat pleniores Nominum origines & significatus, desiderio suo satisfacturos adeat Philologos, qui in hisce plurimum sunt occupati.

S. II.

In augustissimi Philosophi nostri Nominis ἐτύμω indagando occupari, operam nos præstare non alienam ab officio nostro confidimus, si illud sui primo autori Pythagoræ adscriperimus, qui se φίλον τῆς σοφίας amicum sapientiæ, modestiæ causa adpellavit, ad reiundendum præcedentium Philosophorum nimium fastum & arrogantiam, qui titulum soli DEO omnipotenti competentem

Sibi

sibi importune arrogārant. Qvem etiam ad se derivavit Aristoteles, ne modestiam arrogantiam permutasse videretur. Vox vero τῆ σοφῆ unde sit arcessenda, Camero. Hornius, Heinsius & Martinius non conveniunt. Sanior tamen videtur Sententia eorum, qui σοφὸς vel ἁ σοφὸς i. e. clarus, quia Sapientia clara & distincta rei notitia est; vel ἁ σέβνομη, colo, deducunt; qui enim Eruditionem est consecutus, veneratione dignus est.

Philosophus noster heic non prodit 1. in *strictissimo* significatus habitu, prout ejus Substantivum pro τῆ ὄντως ὄντος, τῆ πρότε καλῆ contemplatione seu Metaphysica sola, ut ap. Arist. 1. 3. c. 3. sumi soleat, cui Plato nomen indidit ἀληθινῆς φιλοσοφίας, ἢ μεγίστης μαθήματος, quibus nihil aliud quam solius Dei cognitio indigitatur, ad cujus summum radorum splendorem reliqua Philosophia συληρινὴ φιλοσοφία nocturna Philosophia adpellatur. Nec 2do *stricto* Significationis habitu incedit, quando significat Philosophum vel *Theoretices* de quo Arist. 2. Met. 1. vel *Practices*, de quo Cic. Tusc. 5. unde illi indepti sunt nomen, qui ante Pythagoram adpellari Sapientes se siverant, contemplationi enim plurimum dediti negligebant ea, quæ vitæ benè & recte instituendæ conducebant. Sed 3tio *proprio* & non adpositio sibi adplicato vestimentorum genere, quo universe Philosophie Veritatis comprehensor, Philosophus scil. Theoreticus & Practicus sistitur, & in publicum prodire conatur. Qvem Plato definit ἐπιθυμήτην σοφίας πάσης universa Sapientiae avidum, quo evidentissimè monstrat, quod contradistingvatur illis, qui tres superiores Facultates profiteantur, cujus deniq; apud illos usus haud minimus percipitur.

§. III.

Liberum à libet deduci rectissimè statuimus. Cujus significatus triplex evincitur, prout scilicet opponatur 1. *Servo*, vel *proprie* sumto, ut Jure Consulti dividunt homines omnes in Liberos & Servos; vel *metaphorice* pro non obnoxio peccati Dominio, ut Joh. 8. 36. εἰάν ἐν ὁμῶς ὑμῶς ἐλευθερώση, ὁντως ἐλεύθεροι ἔσθε. in quo dicto
liberati

liberati dicimur à peccati servitute per Filium. 2. *Coactio & Violentia*, sic liber est, qui ab agente externo non rapitur, sed actionis suæ principium internum habet, quale homini & bruto animali inest: Namq; hoc infra nostram conditionem positum, libertate quoq; intra certum gradum videmus gaudere. Quæ eatenus *quidem valde est ignobilis*, quod exiguis limitibus ipsius vires sunt circumscriptæ, & hebetudo sensuum ac abjectio appetitus, neq; circa multa Objecta, idq; sat *superfunctorie* versetur, & non nisi ab iis, quæ ventri inserviunt, crasis fere, & ubiq; obviis excitetur. Pufendorff. J.N. & G. lib. 2. c. 1. §. 4. 3. *Necessario*, quo indifferentiam quandam prodit ad utrumlibet, cujus voluntas libera est, non determinata ad unum, sed ex duobus positis utrum velit, potest. Hinc secundum Arist. Rhet. 1. c. 9. ελευθερεῖται, τὰ μὴ πρὸς ἄλλον ζῆν. Liberi esse, nequaquam ad alterius arbitrium vivere. Quare positis omnibus ad agendum requisitis, potest agere & non agere, agere hoc & agere illud. Quod non sic velim interpretentur, ac si objecto uno proposito agere & non agere, velle & non velle; sicut velle & non velle virtutem possit; sed qui non est restrictus ad hoc vel illud, unde potest vel eligere vel proscribere virtutem, indulgere vel non indulgere vitiis. Hæc enim sunt contraria, ista vero contradictoria. Hæc proinde propria hujus fori est Significatio, quæ indigitatur talis Liber, cui facultas seu potestas est relicta, adcurata cum industria inqvirendi in Scripta Philosophorum omnium, deq; iis judicandi; vel Judicium tantisper suspendendi, usq; dum clarius exoriatur Lumen, proscriptis hujus vel illius placitis, quæ Scripturæ Sæ., Rationi rectæ, Experienciæve adversentur, ipse vero verioribus duntaxat immoretur, eaq; adprobet, arripiatq; quæ videat gravioribus ponderum rationibus magis adstruenda. Hisce positis, proximum est ut *Philosophus noster Liber* describatur, cujus delineatio hæc esse queat:

Philosophus liber is à nobis dicetur, qui de materia quavis in Philosophia obvia gaudet libertate sentiendi ac judicandi, secundum Rationem rectam. Vel sic:

Philosophus liber censetur, cui facultas est concessa liberè in
Phi-

Philosophia progrediendi, optima eligendi, proscriptis hujus & alterius auctoritate nuda, & aliis, quæ ipsum retardare soleant, quo minus inoffenso pede in proposito pergat, ut verum inveniatur, aliisq; fideliter inculcetur.

§. IV.

Cum verum vero semper congruat, ut & una simplex sit veritas, quæ circa rerum cognoscendarum & agendarum Theoriam & Praxin occupetur, ideoq; jure merito illa ipsa præ omnibus aliis esset omni nisu & conamine investiganda, ac sincero cultu magni facienda. Verum enim vero, ad hanc obtinendam non tam facilis datur aditus, per plurimorum hominum Studiis, Ingeniis & inclinationibus discrepantibus, deviantibus & variantibus, adeo ut, quod hodie adstruat unus, crastina luce alter eat improbatum. Hinc prærupta & salebrosa multa primo esse superanda, diligens veritatis indagator sibi persuadebit, nisi in labyrinthum itinere præcipiti festinare voluerit, unde se explicasse viamq; abundi invenisse rectam, quam dissentientes inviam salebrisq; ac sentibus fere obsitam & impeditam reddiderunt, felicitas esset summa. Quare tot opinionum divortia & monstra in Philosophia exorta, quivis sincerus Philosophiæ Cultor queritur, ut cum Varrone dicere possit, neminem ægrotum quidquam tam infandum somniare, quod non aliquis dicat Philosophus, sive ut Cartesius dicere non veretur disp. de method. membr. 2. p. 10. *Nihil tam absurdum dici, quod non dicitur ab aliquo Philosophorum.* Sicut pretiosum aliquod vestimentum à discordibus militibus, in varias rupturas divisum, in partes singulas disrumpitur, quod tamen prius non erat, ita una simplex semper erat Veritas, quæ etiam nunc est, & erit, rapta tamen à discordibus Sectariorum studiis & in varias partes discissa. Paucissimis eam in integrum restituere partibus in unum comportatis, conans; plerisq; e contrario partem suam tor laciniis, tot plicis obtegentibus aut deformantibus, ut quod de vero habeant omnes, alter in altero aut nequeat aut nolit cognoscere,

accedentibus in primis, ut solet factionibus, cœco odio, pertinacia
 & cedendi tergiversatione, diversa sentientibus ansa relicta aliter
 multo de se sperandi, quam veritatis amantes deceat. Quorum
 placita ingenii ostentandi gratia emissæ si observaverimus, liquidò
 omnibus constabit, nihil tam horridum, quod non splenduerit
 Oratione; nihil tam absonum quod dicendo & arguendo non fue-
 rit probabile factum. Hujus rei manifesta sunt indicia tot Con-
 troversiarum in universa Philosophia volumina, tot clamorum
 Hominum contumeliosæ Calumniæ, tot Declamationes stentoræ,
 criminationesq; felle oppletæ, quibus evincunt, non Philosophi-
 cam veritatem defendi, sed oleum & operam insumi, profundi
 & pessimè collocari, in non necessaria altercatione & ociosa ver-
 borum reciprocatione. His accedit etiam illud, quod non Phi-
 losophus sive Sapientiæ Amator sit, sed Philodoxus & gloriolæ au-
 cupator existimandus, qui Socraticum illud, omnium probatione
 dignum non observet: *Nullum esse veritati præferendum virum.*
 Quod non observarunt novi Academici, dum omnem certitudi-
 nem proscripserunt, in locum ejus subsistuta sola verisimilitudine.
 Quibus e diametro se opposcentes Pyrrhonicæ verisimilitudinem in-
 ficiati, omnia ex æquo obscura & incerta contendentes. Hinc
 tot (ut solet dici) sensus, quot Capita, tot ferè Sectæ, quot Cul-
 tores, quibus recensendis nescio an tempus & Charta sufficiant.
 Attamen conabor, ut varia Sectarum Nomina, Opiniones diversæ
 & in partes divisæ, paucis primum designentur, longius hinc eli-
 minandis *μυσσούφους*, Philosophiam ut vanum cerebri figmentum,
 Philosophiæ vero Studiosos Philosophastros, Vulpeculas Scholasti-
 cas, ac de lapide emtos arguentibus.

§. V.

Philosophiæ originem derivari à Supremo Numine, ut Causa effi-
 ciente primâ, neminem fugere puto; Quare Deo, ut Autori
 omnium aliorum homini concessorum bonorum, sic hujus, inter

ea non loco infimo habendi datori venerabundi adscribimus. Adeo ut rectissime Deo, ut soli sapienti, adtribuaturs Causa prima, non exemplaris solum & objectiva, sed & efficiens omnis Philosophiæ, non secus ac cognitionis supernaturalis.

Miserum ergo in modum errare constat Anabaptistas, Fratres Rosæ Crucis, Weigelianosq;, statuentes Philosophiam omnem a Dæmone esse profectam, eamq; ut inimicam Christianæ fidei a S. Paulo damnari. Quibus accenseri possunt illi, quibus persuasum est, Philosophiam natales suos debere Ætatibus primorum temporum post-diluvianorum vel ea excipientium proximè hominum; ut & qui hominibus profanis extra pomœria Ecclesiæ Christi existentibus eosdem adscribunt, quorum ex numero volunt eminere Periclem, Pythagoram, Protagoram, Zenonem Eleatam, Socratem, Platonem, Aristotelem.

Nos autem clariori luce illustrati, illorum opinionibus proscriptis, eosdem ulterius deducere conabimur, valere interea jussu Cicerone apud Lactant. l. III. c. XVI. adseverante, Thaletem primum fuisse Philosophum. Cujus Sententiæ obviam ut eatur consuli potest Clemens Alexandrinus Strom. 6. fol. 465. *Κἀνλέγει τις, καὶ σύνεσιν ἀνθρώπων φιλοσοφίαν εὐρηθῆαι πρὸς Ἕλληνας. Ἀλλὰ τὰς γραφὰς εὐρίσκω τὴν σύνεσιν θεόπεμπτον εἶναι λεγόμενης.* &c. Quod si quis dicat, per hominum intelligentiam inventam a Græcis Philosophiam Atqui invenio Scripturas dicentes Intelligentiam fuisse a Deo missam. Quare Socratem Præceptorem adducit Plato Alcibiad fol. 124. hunc in modum loquentem: Communi Consilio opus est, ecquo pacto optimi simus evasuri: Non enim ego de te tantum adfirmo, te disciplina indigere, sed me ipsum maxime. Neq; enim est quidquam, quo à Te differam, uno excepto. Tutor meus scilicet Deus est præstantior & sapientior, quam tuus, scilicet Pericles. Et siquidem ex dictis constare arbitremur, Philosophiæ causam efficientem Deum existere, proximum est, ut instrumentalis Causa à nobis tangatur, circa quam prolixior operam nos collocaturos novimus, Sectis in tam varias partes divisis & scissis, Commodissimum tamen remur si Philosophi discriminentur in

Ante- & Post-diluvianos: hi verò in Barbaros & Græcos, videlicet Ægyptios, Chaldaeos, Judæos, Indos, Arabes, Druidas, Skaldos, Græcos & Romanos, quorum mentio in sequentibus futura est tanto brevior, quanto reliqua, quæ tractanda sumus, prolixior & adcuratior requirant observationem & animadversionem.

S. VI.

AB Adamo igitur primo Parente noster Sermo sumit initium, quem summum fuisse inter homines Philosophum, invictæ rationes probant, evincentes, ipsum consumatissimi Philosophi nomen meruisse. Dum enim præsentia sua visibili & colloquio propiori ac familiariori ipsum dignaretur Deus, certo certius statuere licet, ipsum exinde plurima notatu digna hausisse, quæ nobis omnibus sunt denegata. Cui enim oculis primò intueri coram omnia à Deo creata in coelo terra & mari datum erat, ipsisq; nomina imponere, naturis singulorum apta, eundem quis dubitabit exactissima naturæ penetratione totius ad maximam adscendisse scientiam? Quare recte illud Suidas: ὁ Ἀδὰμ διαιεῖς ἀν' πρῶτον καλοῖτο σοφὸς &c. Adam jure optimo primus Sophus sive sapiens dici potest. A lapsu verò, postquam peccati gravitate in tenebrosos oblivionis Ergastulum detrusus, incitiæq; densa caligine obsessus versari in magna rerum ignorantia cogeretur, præ priori, quâ magna ex parte exutus erat, destitit minimè adumbratam involutamq; suam cognitionem reparare, non omittens illa, quæ mentis & sensuum ope posset cognoscere. Et quoque credere licet, ex indulgentia divina remansisse velut e magno igne scintillas, quas, ceu reliquias secum à Paradiso tulisse vero simile est, easq; accedente longo rerum usu & diligenti investigatione ac scrutinio obstrusarum rerum Filiis communicasse, atque eos participes reddidisse omnium. Vid. Micræl. p. 29. inqviens: *Ipse Adam cum aliis inter homines senioribus imperium in reliquos exercuit paternum, & artes optimas siderumq; motus & natura vires illis inculcavit. Uig. id melius*

melius fieri posset, Deus longavos Patriarchas primorum seculorum esse voluit.

Unde Baleus de Script: Brit: Cent. 10. præf. *Ex Adamo, tanquam ex fonte omnes Artes bonæ & omnis sapientia humana profluxit. Hic primus Cælestium Corporum motus, plantarum, animantium, & omnium Creaturarum naturas, rationem Ecclesiasticæ, Politicæ & Oeconomice Gubernationis primum publicavit. Ex hujus Schola, quicquid est bonarum Artium, & Sapientiæ in totum genus humanum per partes est postea propagatum. Siquidem quid Astronomia, Geometria & aliæ Artes in se contineant, totum servit. Hic enim est, qui invenit singula, omnibus canones ac regulas finesq; præscribens, ultra quos non transirent. Hujus sunt artes & literæ; Hujus Scientiæ rationales & non-rationales &c. Unde animadvertimus, Adamo summam tributam Sapientiam, rerumq; divinarum & humanarum scientiam, ut in abditissima naturæ mysteria perspicacissime penetrare, quantum post lapsum fieri potest, deq; illius viribus, usu atq; efficacia accuratissime judicare valeret. Quapropter Patriarchæ ante-diluviani superarunt post-diluvianos ætate & aliis donis à summo Numine concessis, ut Sapientiam in Paradiso amissam longo usu repararent, filiisq; inculcarent. Illi enim immensa spacia Vitæ decurrentes, innumera a se inventa & excogitata filiis tradebant, quæ illi postea excolentes & paternæ experientiæ rursus ceu Lapidum Lydio affricantes perfectiora cum effecissent, in Filiorum memoria Thesaurus reponebant. Qui eadem via progressi omnes disciplinas ad summum fastigium evexere, ut recte apud Afranium dicant:*

Ufus nos genuit, mater peperit memoria.

At dolendum, quod nec hic status omnis fuerit corruptionis expers, altero Adami filiorum fraudibus Diabolicis circumvento, multis ab ipso commissis, quæ Parente magno indignissimum Filium arguerint. Namq; hic, occiso justo Abele fratre, & exstructa civitate Hanoch, novam Religionem, sive potius Superstitionem in eandem introduxit, posteris ejus obfirmantibus violentum imperium, ab ipso fundatum & erectum omni violentia & iniquitate.

Seth

Seth vero expressissimum exemplar bonitatis paternæ in locum peremti fratris procreatus, partim paternâ doctrina imbutus, partim propriis contemplationibus excultus, multæ eruditionis specimen exhibuit. Quod testimonio Josephi Antiqv: Jud. l. 1. c. 2. comprobatur: *Columnas in Syria duas erectas lapideam & lateritiam, iusq; disciplinas ab Adamo inventas, à Setho vero & Filiis excultas, insculpsisse, ut si lateritia diluvio absumeretur, lapidea esset superstes, quæ discendi faceret hominibus copiam, quarum lapideam etiam ætate sua mansisse in Syria ipse est auctor.* Continua demum serie, Philosophia exculta per Enoch, Mathusalah & reliquos Patres Ante-diluvianos, ad Noah quasi jure hæreditario est devoluta. Ex quibus Henoch existimatur a Kirchero, fons Ægyptiacæ Sapientiæ Oed. Ægypt. ubi sic de ipso scribit: Ab Enocho ante diluvium omnem Sapientiam Ægyptiorum principium habuisse. De Mathusala Artabanus ap. Euseb. l. 9. præpar. Evang. c. 5. ait, eum ab Angelis multa cognovisse, quæ cæteros docuerit. An vero fides dicto sit habenda, nec ne, non magni referre ducitur, hoc tamen extra controversiam positum credimus, hos occupatos fuisse in Creatoris, adeoque Primæ Causæ contemplatione, quæ ex libro Gratiae & simul libro Naturæ disci & hauriri adsoleat. Unde eos multa in Philosophia tum Physica & Metaphysica, tum Ethica imbibisse & posteris communicasse existimat Court. Gent. part. 2. l. 1. c. 1. §. 78.

§. VII.

NOachum cum suis in Arca servatum, cunctis reliquis diluvio absorptis, excolere filiisque inculcare artes & scientias præcipue Astronomiam non intermisisse, autor est Josephus l. 1. c. 4. Semus & Japhet cum suis posteris etiam instituisse Dei cultui, & Sapientiæ Virtutumque Studiis magna cura ac diligentia sollicititalasse creduntur. Chamus interea imminens dominationibus terrisque, sorte Semo quæ obveniant, proscriptis autem Dei cultu veriori & studiis Sapientiæ, in omne genus nequitiae erupit;

erupit; Quod item ejus nepos Nimrod non omittens, terras ejusque incolas suæ fecit ditionis. Euseb. de præpar. Evang. L. 2. c. 1. Ex filiis verò Semiabnepos Eber excelluit, Studiaque Philosophica viguere ejus opera, usque dum ad Abrahamum hæreditatis quasi jure devolverentur, sub quo eadem majora fuisse augmenta, aliquot non minimi pretii Viri contendunt. Abrahamum denique natum, decima post diluvium generatione, apud Chaldaeos inventorem fuisse Astrologiæ sentiunt. Quod Alexandri Polyhistoris apud Euseb. l. 9. præpar. Ev. c. 17. fol. 419. testimonio improbari videtur, ubi hæcce extant verba: *Abrahamum Heliopoli vixisse, cum autem non professum se Astrologia inventorem esse: sed à majoribus suis eam inde ab Enoch iraditam sibi per manus.* Apud Ægyptios Mathematicos & Metaphysicos floruisse, Sacerdotio fuisse functos & Regno, sunt rationes graves quæ id ipsum confirmant. De cætero Jacetam, Pelegi qui erat sextus à Noacho frater, Philosophiæ primus auctor scribitur apud Orientales vid. Genebrard: Chronol: sed Josephus, cui major est habenda fides l. c. 9. scribit, Abrahamo Ægyptios veram de Deo rebusque divinis sententiam & initia liberalium artium debere, quarum notitiam ante nullam habebant. Abrahamum cum Noacho LVII. annos egisse ex computatione temporum statuunt eruditi censes, à quo ea, quæ antiqui patrum parentes ante diluvium invenerant, quæ plurima indubiè fuere, didicit. Steuch: Eugubinus hisce accenseri potest in de perenni Philosophia l. 1. c. 1. *siquidem* inquires, *Abraham Chaldaeus fuit, in cujus domo veterem Theologiam par est remansisse.* Nam & temporum exactissima supputatio & Hebræorum literæ adsentiantur vitam Noæ usque in tempora Abrahami pervenisse. Is filio & nepoti narravit: à Jacob in omne genus defluerunt. Nobiliorem quidem ac sincerio rem hanc Hebræorum scientiam. Plura de Abrahami Philosophia vid: apud Ludov. Vivem, in August: de Civit. Dei l. 18. c. 2. Voss. de Philos. sectis l. 2. c. 8. Horn. Hist. Philos. l. 2. c. 10. Court. Gent. p. 2. l. 1. c. 1. § 9. Post Abrahamum Philosophiam excoluerunt Isaac & Jacob, qui baculos varii coloris objecit gregi, ut foetus ejusmodi colores referrent, & hujus deinde filii, in-

ter quos eminuuit castissimus & ob id in carcerem detrusus, vere ex ergastulo ad proximum in regno à rege locum euectus, Josephus, de quo Melanchthon Chron. l. 2. de Abrahamo. Etsi doctrina de motibus cœlestibus & de natura rerum in Ægypto conservata est, toto Monarchiarum tempore, Assyriacæ scilicet, Persicæ, Græcæ & Romanæ, usque ad Barbariem Mahometicam, fere 3000. annorum. Jacob vidit florentem regni statum, quod tunc habebat Regem pium, cum quo sæpè colloquebatur, & qui late propagari veram doctrinam curavit, & multis vicinis gentibus in fame opem tulit, quod itidem Josephum persequutum esse, vestigiaque parentis presfisse, ejus sapientia, probitas & cuncta in integrum restituendi ardor, nos non sinunt dubitare. Hunc demum excipit niveum istud pectus, germenque priscæ probitatis *Johus*, de quo non vilius ferri posse judicium in Philosophia versatissimi ingenii, multa sunt quæ id nobis persvadeant. Quotus quisque enim nostrum est, qui non animo menteque, haud secus ac oculis, pervolvere ac lustrare queat, quot notatu digna ex intimis naturæ penetralibus ipse eruerit & expromserit, quæ ex Philosophicis quæstionibus & responsionibus ejus colliguntur de nubibus videlicet & earundem evaporationibus, de auro & argento, ferro & ære, de lapidibus, gemmis, sulfure & igne subterraneo &c. Scholam publicam ipsum erexisse, probabile videtur ex Jobi 4. 3. *Multos educisti.* Quo tempore verò vixerit, non tam recte inter se conveniunt eruditi, hoc tamen verosimile viderur, si nec Abrahami temporibus, nec Judicum vel Regum eundem annumerabimus, sed potius iisdem, quibus Israelitæ Ægyptiaca servitute, pressi, sub onere, cui serendo non erant pares, gemeabant. Post enim latam legem, nemini licitum erat alibi, quam coram Arca vel tabernaculo Dei sacrificare, sine mandato singulari, in quod præceptum pietatis alumnus Hiob nulla ratione peccasse est censendus. Et si peccasset Sacra Scriptura sacrificia ipsius haud hisce verbis commendasset Jobi. 5. *Cum in orbem transissent dies convivii, mittebat ad eos Job, & sanctificabat illos, consurgensq; diluculo offerebat holocausta pro singulis. Dicebat enim: ne forte peccaverim filii mei, & benedixerint Deo in cordibus suis. Sic faciebat Job cunctis diebus.*

Mosen auctum Scientia omnium Ebraeorum doctissimum salutatur Josephus antiq. Jud. l. 2. c. 5. Cui adstipulatur Clemens Alexandr. Strom. 1. fol. 251. Cum ætate esset grandior, Arithmeticam & Geometriam, Rhythmicam & Harmonicam & præterea Medicinam & Musicam doctus est ac iis, qui erant insignes inter Ægyptios, & præterea eam, quæ traditur, per Symbola seu signa philosophiam, quam in literis ostendunt Hieroglyphicis. Didicit autem literas Ægyptiorum & rerum cœlestium scientiam à Chaldæis & ab Ægyptiis; Unde dicitur doctus fuisse in omni Ægyptiorum sapientia Act. VII. 22. Quin etiam Eupolemus de Judææ rebus dicit, Mosen primum fuisse sapientem & Grammaticum, id est literas primum Judæis tradidisse. Clemens ipsum Politicum & Philosophum adpellat, à quo Plato Philosophus in legibus ferendis adjutus legitur. Hinc scilicet è libris Mosaicis derivandas esse Physicam & Metaphysicam existimarunt viri non incelebres. Ex loco enim Exod. III. 14 ubi Deus de se ipso dixit: *Εγώ εἰμι ὁ ὢν* Ego sum qui sum non dubitat Ludov. Vives in August. de Civ. Dei l. 8. c. 11. adseverare Ægyptios, Pythagoram, Platonemque suas contemplationes Metaphysicas de Ente primo hinc inde arcesivisse: Hinc notiones suas de Ente primo, quod sit *τὸ ὄν, αὐτοῦν, ὅντως ὄν* traduxisse eosdem existimant iidem. Participium enim *ὁ ὢν* ego sum ille qui est, uno verbo non potest reddi latino commodius, quam per Ens, quo indigitari voluit Deus, se illum esse qui sit, quum res creatæ omnes respectu Dei, umbram essentiæ referant. Nam qui fuit, est, erit, ipse maximè semper est; quando *fuit & erit* sint partes nostri temporis fluxæ naturæ. Hinc prodit Salomon sapientior hominibus omnibus 1. Reg. 3. c. 2. & 4. 19. 30. 31. seqv. De quo hoc exstat Josephi Antiq. l. 8. judicium: *Salomon composuit libros de canticis & modulationibus, quinque mille: parabolarum & similitudinum fecit libros tria millia. Per unum quodque enim arboris genus parabolam duxit, ab Hysopo usq; ad Cedrum. Eodem modo de jumentis, & reliquis terrenis, nec non aquatilibus & agri animalibus disputavit.* Nullam

namq. naturam ignorabat, inexaminatamve prateriit, sed de omnibus philosophatus est & proprietatem eorum eminenter exposuit. Quod vero Philosophia ejus opera & cura sit propagata ad Phœnices & Ægyptios. & exinde ad Græcos, nondum evictum est. In eo autem non lapsus videtur vel a recto deviasse Hornius Hist. Phil. l. 7. c. 12. statuens: Salomonem subtilissimam Philosophiam prius, quam Græcos, literis consecrasset, hinc hunc honorem sibi falso arrogantibus, attribuentibus & vindicare conantibus.

S. IX.

DE cætero floruisse apud Ebræos Scholas & Academias erectas in quibus informabantur ingenia selectiora, divinis studiis nata & dicata, statuimus. Ut de Mose & Josua nihil huc referamus, ad Samuel descensuri, qui jam jam ruituram Rempublicam erigere erat destinatus. Hic etenim Keriath Jearinus j. Sam. 10. 5. ad collem, in quo arca Domini erat, publica Studiosorum Collegia florere fecit. Namque descendentes de Colle in quo arca Domini servabatur, antecedeabant varia instrumenta Musica. *Et hi prophetabunt*, i. e. Spiritu divino concitati, dicent Deo laudes, atque different de rebus divinis. Unde colligitur hæc se sustinuisse juvenes notæ & spei melioris vid. j Sam. XIX. 18. 19. 20. *Hæc loci* ubi Samuelem egisse præsidem Prophetasque habuisse auditores, ad quam eorum Academiam, ut eo tempore florentissimam maximum Studiosorum confluxum accessisse, probabile viris doctis videtur.

Scholas Hebræorum vulgo scholas Prophetarum adpellatas fuisse, maximi nominis viri opinantur, & quidem ideo, quod Præsides haberent singulæ scholæ Prophetas pietatis zelo illustriores. Quibus ex scholis eminuisse Rama sive Ramatha censent iidem. Quibus accedit Hornius Hist. Philos. l. 7. c. 3. adserens: dispersis Judæis suas fuisse Academias & quidem numero binas, Pumpeduntanam & Tiberiensem. In priorem verò libertatem adsertis Judæis ex Ergastulo Babylonico, docendi munus devolutum

zum est ad Prophetas Haggæum, Zachariam & Malachiam, quibus jungitur merito jure Esdras Sacerdos & Nehemias Princeps, hisq; accensendi sunt Viri Synagogæ magnæ, qui centum & viginti à Maimonide numerantur. Quorum præses Esras habetur, cui proximus jungitur Simon Justus, qui alias Jaddi venit nomine, apud Josephum, habens successorem Antigonom Zochæum, quem Zadoch & Bajethas excepere, summis ima miscentes, negando resurrectionem mortuorum, Angelos & animæ immortalitatem. Post Esram verò & cæteros magnæ Synagogæ viros, Philosophiæ Hebrææ, nullos penes statio tutior vel mansio quietior existit, quam Essenos, à mundi illecebris, inquinamenti & deniq; negotiis civilibus se abstinentes, veritati & studiis pietatis plurimum litantes, sed de his hæctenus. Breviter tantum de Ebrææ Philosophiæ partitione, quam Euseb. præpar. Evang. l. 11. c. 1. tripartitam esse voluit scilicet λογικὴν rationalem, φυσικὴν naturalem & ἠθικὴν moralem. Quarum illa 1. in simplici & dialectica 2. Symbolica & Ænigmatica. *Ista* in intelligibili & incorporea contemplatione ac sensuum Physiologia. *Hæc* vero in vitæ recte componendæ & conformandæ ad normam Dei voluntatis consistebat ratione.

S. X.

Lustratis sic breviter Philosophorum Sacrorum sanctioribus artibus, proximum est, ut pede, quo fieri possit, teleri, percurramus cursum Philosophorum reliquorum. Et siquidem usu recepto adprobata est divisio Philosophorum veterum in *Barbaros* & *Græcos*, idcirco eandem hæc observasse, haud inconueniens duximus. Quinam vero Barbarorum nomine indigebant, id evincunt veteres & recentes Philosophi, quibus faciunt manifestum, Chaldaeos, Ægyptios, Phœnices, Indos, Persas, Thraces, Scythas & cæteros, qui extra Græciam nomina doctis annumerare possint, hocce comprehendendi vocabulo. Ex his *Chaldaeos* sibi primas tribuere in confesso est. Hi Magi, qui & Chaldaei dicebantur,

tur, fuere tales quales in Ægypto Sacerdotes ad Deorum cultum instituti: per omnem vitam philosophari, astrorum peritiam tenere, nunc auguriis, nunc carminibus sacris, mala hominis avertere, bono afficere, auguria, insomnia prodigiaq; fida interpretatione explanare solebant; dicti existimantur exinde quod plurimi è patria Chaldaea nati, his disciplinis se traderent. Hi erant tales qui prædicebant, quid cuiq; eventurum, & quo quisq; fato natus esset. Aut quod in ea regione plurimæ fuerint Scholæ his Disciplinis dicatae, à quibus Astrologica Theoria instructi quasi prodeuntes, Babylonem accedebant, ut ex altissima quasi turri in exercitationem eam funderent. Conf. Cic. l. 1. de divin.

Quod vel Apuleji testimonio l. 2. floridor. confirmatur, ubi ille: Chaldaei sideralem scientiam, luminum vagantium status, ambitus, utrorumq; varios effectus in genituris hominum ostendere consueverunt. Quin hisce solis immorari non solebant, sed etiam nunciae vetustatis Historiae operam navabant.

Quibusdam Philosophis occupatis in rebus Imperatorum gestis describendis laudibusq; decantandis ut Curt. l. 5. laudes enim Regum magos canere solitos, inquit. Hic non silentio omitti debet Callisthenis Aristoteli data responsio, qui ab hoc erat rogatus, ut conquireret monumenta literaria, dum alii divitiis devictæ urbis avide inhiarent, se ei, scripsit, mittere cuncta, quæ reperire potuerit Babylonicorum monimenta, inter quæ & Historiam, quæ res gestas 1903. annorum complecteretur. Unde putant viri eruditi, plurima Babyloniorum suis scriptis inseruisse Aristotelem suppresso nomine, expresso tamen interdum, sed rarenter, ut lib. 2. de cælo c. 12. ubi ait: similiq; ratione de ceteris etiam stellis loquuntur, qui earum rationem plurimis annis observarunt Ægyptii & Babylonii, à quibus multa fide digna de singulis sideribus accepimus.

Ægyptios ab Abrahamo rectius instructos auctor est Josephus l. 1. Antiqu. c. 8. facta Abrahamo facultate conversandi cum Ægyptiorum præstantissimis, Numerorum scientiam & siderum benigne illis communicavit. Nam ante Abrahami ad se adventum, Ægyptii
has

has diciplinas ignorabant, à Chaldaeis enim profectæ ad Ægyptios, inde ad Græcos pervenerunt.

Ex Barbaris ergo seu Paganis excelluisse Ægyptios in Philosophiâ excolenda, vel Platone iudice in Timæo, ducimus. Quum Solon ad Ægyptum profectus esset, magno apud illos se pretio atq; honore fuisse dicebat. Verum cum ipse de rebus antiquis incolas & sacerdotes illos rogaret, qui illarum rerum præter ceteros peritissimi essent, comperit neq; se, neq; quemq; alium Græcorum de vera antiquitate quidquam unquam cognovisse. Hinc factum, ut quidam seniorum sacerdotum diceret: ὁ Σόλων, Σόλων, Ἕλληνας ἀνὰ παῖδες ἔσε, γέρωσ δ' Ἕλληνας ἐκ ἔσιν. O Solon, Solon, vos Græci semper pueri estis, senex autem Græcus non est. Imo Orpheus, Musæus, Melampo Dardalus, Homerus, Lycurgus Spartiata, Solon Atheniensis, Plato Philosophus, Pythagoras Samius, Eudoxus Mathematicus, Democritus Abderita, & Oenopida Chius, Thales item & Heraclitus Ægyptios adierunt, ad eorum Sapientiam imbibendam, exinde verò sunt reversi magno Scientiarum penu instructi, ipsisq; Ægyptiis honorem summum tribuentes. Quare Macrobius hoc de ipsis fert iudicium: Ægyptios esse parentes omnium artium ac scientiarum Philosophicarum.

INDORUM Philosophi, Gymnosophistæ communiter adpellati, in duo genera dispescuntur, Brachmanarum & Sarmanarum vel auctore Strabone l. 15. in Brachmanes & Germanes. Brachmanni hæreditate acceptam Sapientiam excolentes in magno honore erant, quod Dogmata rationi valde consona foverent. Hi erant tales, qui rerum illecebris nullis capiebantur, nihil appetebant amplius, quam ratio naturæ flagitabat. Facilis hisce victus, non quem luxuriæ sagacitas per omnia Elementa perquisivit, sed quem tellus ferro inviolata produxit. Una genti lex erat, contra jus non ire naturæ. Libidini membra ad debilitandum non tradebat. Apud Sarmanos usus hic invaluit, non admittere in consortium & cultum Philosophiæ secum Sapientum ab origine prognatos, sed alios, quibus sanguinis cognatio non erat cum iisdem. Ex his Hylobii in Silvis solitudinibusq; sub dio de-

degentes solis arborum foliis vel cortice amicti, nudi ac vagabundi philosophabantur, unde Nomen Gymnosophistarum ipsis erat inditum.

Quod hisce solis competens, in reliquos etiam, mora temporis accedente, est derivatum. De quibus Apulejus florid. l. 3. *Es gens apud illos prestabilis, Gymnosophista vocantur. Hos ego maxime admiror, quod homines sunt periti, non propaganda vitis, nec inoculanda arboris, nec proscindendi soli. Non illi norunt aruum colere, vel equum domare, vel taurum subigere, vel ovem, vel capram tondere, vel pascere. Quid igitur est? Unum pro hisce omnibus norunt, Sapientiam percolunt tam Magistri senes, quam Discipuli minores. Nec quidquam apud illos aequè laudo, quam quod torporem animi & otium oderunt. Igitur ubi mensa posita, priusquam edulia adponantur, omnes Adolescentes ex diversis locis & officiis ad dapem conveniunt. Magistri perrogant, quod factum a lucis ortu, ad illud diei bonum fecerint. Hic alius se commemorat, inter duos arbitrum delectum sanata similitate, reconciliata gratia, purgata suspicione, amicos ex infensis reddidisse. Inde alius parentibus sese quidpiam imperantibus obedisse: Et alius aliquid meditatione sua reperisse, vel alterius demonstratione didicisse. Inde ceteri commemorant. Qui nihil habet adferre cur prandeat, impransus ad opus foras extruditur. Præ reliquis omnibus, Philosophia eorum hunc sibi finem habuit præfixum, ut bonam vitam, mors pia terminaret. vid. Hornius in Hist. Philos. l. 2. c. 9. dicens: Indi nihil antiquius habuerunt, quam Sapientiæ, neglectis cæteris rebus, operam dare.*

PHOENICES ab Hebræis ut putant quidam, edocti rationem solaris, lunarisq; motus, aliaq; ad Astronomiam pertinentia plurima, vid. Procop. l. 2. de bell. Vandal. his addiderunt indies alia experientia ipsa aucti, sicuti artes mechanicas varias, cum Geographia, Navigatione & Philosophia naturali. Literarum usum & quidem ante adventum Israëlitarum in Ægyptum, quales literas Chineses hodie habent, Hieroglyphicas scilicet, ipsis non ignotum fuisse, sunt qui rationibus non destituti suis, sentiant, Quin literarum eos participes factos ab Abrahamo probabile est, qui

qui à Patribus antiquis, quos Seth & Enos instruxerant, in iis, quæ ipsorum scientiam redderent auctiorem, ea hauserat, quæ aliis communicaret. His etiam adscribitur Cynosuræ prima inventio, sicut & Heliotropii usus, nec id ipsum mirum existimat Bochart. Phaleg. l. 4. c. 35. dicens: *Tyri & Sidonis incolis indulserat Deus ingenium acre, vividum & ad omnia flexile. Arithmetica & Astronomia ab eis manarunt ad Græcos.* Et ut taceam recentiores, Sidoni Mochus de Atomis philosophari cœpit ante Trojani belli tempora. Et Abdemonus Tyrius quæstionibus propositis Regem Salomonem provocare ausus est. Sed præcipua celebritas ex mechanicis artibus. Tyri mixtura purpuræ; Sidone vitraria & textura sindonum ex lino tenuissimo feruntur inventa primum. Et Fabrorum peritiam impenselaudat Salomon literis ad Hiramum Tyri Regem. Reg. 5. 6. Nosti non esse quemquam inter nos, qui sciat cædere ligna, ut Sidonii. Hinc est, quod Homerus eos adpellat *πλυταυδᾶνες*, & siquid concinnum in vestibus aut vasibus factum, id tribuere solet Sidoniorum industriæ.

PERSARUM Philosophi veniebant nomine Magorum, à Zoroastre originem falsò trahere existimatorum, cum hic Magiæ fuerit adsertor & promotor, cui inditum nomen Mog, unde Magus deducitur, probabile aliquibus videtur; Magis his Philosophia cum Imperio Babylone deducta cessit in obsequium. Hos inter Philosophia, quæ receptissima Politica & Theologica viguit, istis existentibus interpretibus divinarum & humanarum legum. Præter divinas humanasque leges excoluerunt omnes disciplinas, cœli naturæque scrutantes variantes vices. Reges Principesque Famæ inferebant, eorum res gestas, variosque casus literarum perennitati commisere. Et si fides Cic. de Natura Deor. l. 3. sit habenda, tenendum est, neminem imperium Persicum obtinuisse, nisi eum, qui bene instructus fuit in Magorum disciplina. Hi erant tales, qui τὰ βασιλικά docuerunt, & Reges de modo gubernandi instruxerunt. Quin etiam auctore Porphyrio Numinis ministri audiunt, circa divinationes occupati, quæ illusiones & fraudes erant Diabolicæ, quibus seducere mortales circumventos dolis adsoleat.

Effect. itidem heic locus agendi de Phrygum, Aethiopum & Libyorum Philosophia, nisi tempore exclusus ad Europæos me conferre propius juberet, fidē, cui me obstrinxi, jam persolvendā,

§. XI.

HÆc in oriente eiq; vicinis locis; jam ad occidentem & septentrionem. Heic videbimus floruisse Romanos, Druides & Skaldos; illos in Italia, istos in Gallia, præcipue & Britannia, hos vero in Scythia Septentrionali Sveo-Gothia. Ad Romanos una cum imperio Philosophia migravit à Græcia. Heic in Italia caput sustulisse Philosophiam notius est, quam ut quisquam in dubium id vocare debeat, qvi Ennii, Plauti, M. Terentii Varronis, Catonis, Cæsaris, Pompeii, Virgilii Maronis, Horatii Flacci, & instar omnium Ciceronis & Pomponii Attici simul, & Hortensii mentionem audivit. Quam vero faciem induerit Philosophia sub Imperatoribus, nunc Mathematicis Italia proscriptis & ejectis Philosophis omnibus; nunc iisdem revocatis; nunc his in sectas divisus, Stoicam videlicet, Epicuream, Platoniam, Aristotelicam, & Eleaticam, non fert ratio instituti nunc exponere.

De DRUIDIBUS, eorumq; Philosophia scripsit Cæsar C. Julius in de Bell. Gall. VI. Lib: hunc in modum: *Disciplina in Britannia reperta, atq; inde in Galliam translata esse existimatur. Et nunc qui diligentius eam rem cognoscere volunt, plerumq; illò dicendi causa profiscuntur.* Hi Druides erant ejusmodi Philosophi, qvi præter Philosophiam naturalem etiam moralem exercebant. Nec Academicis caruisse eosdem probari potest, vel ipsius Cæsaris testimonio: Ad hos magnus Adolescentium numerus Disciplinae causa concurrat, magnoq; ii apud eos sunt honore. Nam fere de omnibus controversiis publicis privatisq; constituunt. Et si quod est admissum facinus, si cædes facta, si de hæreditate, de finibus controversia est, iidem decernunt, præmia pænasq; constituunt.

Horum studia præprimis erant posita in Medicina, Magia, Poëtica & Rhetorica, nec non Metaphysica, sc. supernaturali, Deorum cultu,

cultu, animæq; immortalitate, quibus erat persuasum, animas non interire, verum *μελέμ ψυχῶν* dari, philosophandi interea utentes modo Enigmatiço & Symbolico, nec scripto placita sua consignantes, sed binas ob causas, de quibus Bochart l. 1. c. 42. hæcce omittentes. De quibus item Strabo plurimus. Causam autem reddit Cæsar, lib 6. quare hi Philosophiam scriptam non exstare voluerint: *Neg, fas esse existimant, ea literis mandare, cum in reliquis ferè rebus, publicis privatisq; rationibus, Græcis literis utantur. Id mihi duabus de causis instituisse videntur. Quod neg, in Vulgus disciplinam efferrî velint, neg, eos qui discunt, literis confisos, minus memoria studere. Quod ferè plerisq; accidit, ut præsidio literarum diligentiam in discendo, ac memoriam remittant.*

HYPERBOREOS seu Sveo-Gothos nostros pristinis temporibus valuisse etiam ingeniis, neminem nisi in eorum Antiquitatibus plane hospitem vel gloriæ populi solertis ac bellicosi detrahendæ valdè avidum inficias iturum autumo. Quamvis non nemo sit inventus, qui importuna sua censura hoc eis denegare non erubuerit. Et sanè mirari convenit hunc quorundam morem perversum, quibus nihil antiquius vel jucundius est, quam traducere hancce vel alteram Nationem ob incultam Barbariem, cui immerksam esse & fuisse somniant; ac si cœli & soli in septentrione damnato pruina & frigori genius non posset ferre ingenia acuta studiisq; majoribus apta imo exculta, cum vel ipsa teste temporum historia eorumq; monumentis evincenribus aliter eos comparatos fuisse constet.

Nec est existimandum, omnem Sapientiam penes Chaldæos atq; Orientem fuisse; etiam occidentis ut & Septentrionalis plagæ homines fuere *λογικά ζωα*, ut Celeberrimus D. Kirchmajerus alicubi scribit. Imo Svecis naturam minime novercam, sed & disper-tiendis ingeniorum dotibus perquam benignam matrem contigisse, sufficere vel unius Prof. Upsal: b. m. Schefferi, in sua literata Svecia, testimonium creditur. Quod etiam rationibus non contemnendis probabimus, re exferentes ipsa, ingenia Scytharum & Gothorum nostrorum non minus arte, scil. Scientiis, quam Marte

valuisse & excelluisse. Hoc & ipsum produnt Skaldi, quorum cuncta si monimenta superessent, adcurateq; exposita ad nos transmissa, nullum esset dubium, quin cum plurimis in Europa Populis Sapientiae laude & rerum gestarum gloria certarent. Skaldi hi à Skall Gothis significante sonum deducuntur, unde *Skallas gðð i Skall* venari significat: ratio redditur, quia venantes vociferatione & clamore cornuum ac tiliarum sonitu, canumq; venaticorum strepitu peragere opus adsoleant. Hi Skaldi sive Runæ fuerunt Poëtæ veteres, eo loco apud Reges & Principes antiquitus, quo jam Consilarii literati, aliiq; prudentia & rerum usu præstantes. Wormius in Append. lit. Run. Quorum scripta & carmina, quibus factum aliquod in patria vel exteris exponebant, non semper eandem naturam sive faciem induerunt, de quibus b. m. Verelius antiquitatum Gothicar. adfertor fidissimus in notis ad *Hervarar Saga* egregiè: Antiquiorum enim simpliciora fuisse, ita ut inter ista & solutam Orationem parum interesset, excepta verborum structura, pro literis harmonicis (*Samstasar*) rectè collocandis. Posteriores vero Scaldi rythmum magis adstrinxerunt, verborumq; trajectionibus longioribus & peculiari Characterè insigniverunt. Quod artificium, ut in magno pretio fuit, ita Carminibus vulgo jam minus intellectis, interitum acceleravit. Hanc qui artem melius excoluerunt, tam prompto erant in iisdem inveniendis & expromendis, ut quidvis ex tempore verbis selectissimis congestum rythmis artificiosis & odis proferre & decantare valuerint, omnia admittis fabulis, & aliis Allegoriis admirabilia reddentes. Vid. Worm. in fastis suis Runicis.

M. Brynolphus autem. Sveon. Episc. Scalholt. refer res in præfat ad Eddam. memoriæ prodit notatu digna de Antiqua Sveo-Goth. Sapientia, dicens: *Ubi enim ingentes thesauri totius humana Sapientia conscripta à Semundo Sapiente? Et in primis nobilissimâ illâ Eddâ, cujus vix millesimam partem reliquam nunc præter nomen habemus? Ubi vero ingens volumen Historiarum ab Odino ad sua tempora contextum, ab Ario Polyhistoro dicto? Ubi Regionum per totum Arctoum orbem Poëtarum admiranda carmina?* De cætero, Runarum & artis Scaldi-

*cæ inventio, ad tempora prioris Attini referri jure merito creditur, quæ incidisse in annum mundi bis circiter millesimum volunt Celeberrimus D. Rudbeck in Atlantic. c. 7. & 37. supput. Chronolog. ut & Verelius in Runo-graphia c. 6. Scaldorum Poësis natura magis quam arte constabat. Et licet in eorum poematibus omnia Schemata Grammatica & Rhetorica inveniantur, sola tamen ingenii felicitate & abundantia ea pepererê, quæ & ipsorum ævò aliis admirationi fuêre, quæ & jam hodie admiramur. Quorum Rhythmorum genera vulgo centum triginta sex esse putantur, de quibus iidem Worm. in Append. Nec origo Runarum petenda esse videtur à Græcis vel Hebræis, quasi ceteræ omnes gentes sine ratione essent, quæ nihil præclari invenire, nihil proprii habere possint. Verel. in Runograph. c. II. Quinimo Orpheum & Musæum Argonautas Gothicæ fuisse originis probare conatur Scheringhanus de Anglicæ gentis origine: qui omnium fermè, qui Græcè scripserunt, & quorum opera nunc exstant, antiquissimi sunt. Ab his Græci primum disciplina instructi, moresque eorum, cum antea rudes essent & agrestes in melius formati: ab his Musica vetus, Poëseos & cantandi ars inter Græcos inducta est. Strabo Geogr. l. 10. ἐπιμελιθέντες τῆς ἀρχαίας Μουσικῆς θρᾷκες λέγονται Ὀρφεὺς τε καὶ Μῦσαι καὶ Τάμυρις. Qui anti-
quam procuraverunt Musicam, Thracæ perhibentur Orpheus & Musæus & Thamyris. Eos, qui veniant nomine Thracum, designat Scheringhan. c. 17. nempe nullos alios quam Gothos, qui in veterum Thracum à se expulsorum loca successerant. Sic Menander Comicorum Poëtarum Princeps, quem Barthius orbis Doctorem adpellat, fuit Thrax & Geta, si ejus de se ipso apud Strabonem testimonio credendum sit, ubi sic infit:*

*Πάντες μὲν οἱ θρᾷκες μάλις αὖ δὲ οἱ Γέται
 ἡμεῖς ἀπάντων [καὶ γὰρ αὐτὸς εὐχομαι
 ἐκείθεν εἶναι τὸ γένος] & σφόδρ' ἐγκρατεῖς ἔσμεν. i. e.*

*Omnes enim Thracæ, Geta sed maxime,
 Nos omnium (nam inde gloriôr genus
 Meum esse) continemus à mulieribus nos non satis.*

Addi potest Herodoti testimonium egregium in Melpomene
 pro Scytharum Sophia: οὐ γὰρ ἐστὶ τῶν ἐν τῷ πόντῳ ἔδεν ἔχοντων
 παραβαλλέσθαι σοφίᾳ περὶ ἑδὲ ἀνδρῶν λογίων οἵδμεν γενόμενον, παρὰ
 τῷ Σκυθικῷ ἐστὶ καὶ Ἀναχάρσει. Neque Gentem ullam earum,
 quæ circa pontum sunt, præferre possumus sapientia celebrem,
 neque ullum virum novimus sapientem natum, præter nationem
 Scythicam & Anacharsim. Et alio loco Herodorus cum Proco-
 pio hæc de Gothis nostris habent: Gothos fuisse Thracum ac
 Barbarorum fortissimos; quippe quibus nec animus nec disci-
 plina militaris omnino defuit. Tanta fuit Scythicæ gentis mode-
 ratio, tantus amor justitiæ, prorsus ut admirabile videatur hoc illis
 naturam dedisse, quod Græci longa sapientum doctrina præceptisq̃ Philo-
 sophorum consequi nequiverunt. Justin ex Trog. Comp. His ac-
 cedit Testimonium Strabonis de situ orb. l. 7. sic memoria proditum
 ex Getharum (Gothorum) gente, quempiam nomine Zamolxin ser-
 visse Pythagora, & celestium rerum aliquas ab eo didicisse. Cumq̃, ad
 Ægyptios usq̃ peregrinatus errasset, quadam etiam illorum accepisse,
 cumq̃ suam revertisset in patriam magna in charitate apud principem
 nationemq̃ habitum, quid portenderent signa præsagentem. De Samol-
 se primo Getarum seu Gothorum Legislatore edidit Prof. Iuris patrii
 in Acad. Upsal. Celeberrimus & Consultissimus Dominus Carolus
 Lundius opus egregium, in quo rationibus evidentibus probat,
 Græcos leges, literas & multam suam Sapientiam petiisse à Gothis,
 quibuscum commercia tam studiorum quam aliarum rerum longo
 tempore ipsis intercedebant, ad quos etiam sæpius commea-
 bant ad consulendum Deos, Thorum, Odinum & Friggam,
 qui Latinis erant, Jupiter, Mercurius & Venus. Apollinem ab
 Hyperboreis venisse testis Cie. in de Natura Deor. quod etiam Poë-
 sis Runica cum Fabulis Græcis consentiens evincit. Junius item
 ad Ulphilam vult à Lingva Græca Gothicam differre sola dialecto,
 quæ etiam sententia fuit nobilissimi Stiernhielmii in præfât. Anti-
 Cluverii. Egregiè quoq̃ Salmasius de Hellenistica, de Teuto-
 nica, Græca, Persicâq̃; agens lingvis: Quænam earum trium anti-
 q̃vior sit, & reliquis duabus ea nomina (communia & ab eadem
 de-

descendentia origine) tradiderit, haud facile dictu est, & nisi tutius videatur pronunciare Græcos à Scythiis ea accepisse, idq; certius statui potest, homines primos, qui Græciam populis repleverunt, & Græcæ lingua auctores fuerunt, è septentrionali plaga & Scythica advenisse. Namq; sexaginta Annis ante destructam Trojam, seu anteqvam Æneas veniret in Italiam tum Gothos & Sveones literas Runicas habuisse certum est ex inscriptione Saxorum, quæ erecta apud nos leguntur in honorem eorum, qui, facta emigratione, bello occubuerunt in Græcia, quorum Gothorum magnam partem bello Trojano interfuisse, loquuntur historiae. De Skaldis prodiit tractatus non ita pridem Upsaliæ, qui legi meretur ob testimonia, quæ profertur ad vindicandam laudem Patriæ Sveo-Gothicæ, cui etiam addetur destinatus Tractatus de Antiquitate Populi Sveo-Gothici, quem datâ occasione in lucem emittere constitui.

§. XII.

Græcanica Philosophia ordine iam prodest sequiori, quippe quæ tempore sit posterior reliquis ferè omnibus. Nec est quod Græci inenarrabilem sapientiæ suæ antiquitatem extollant, cum eorum Philosophia & Sapientia vix balbutiens ab Asiaticis, Babyloniiis Indis & Ægyptiis secundum alios, acceptum ruminatum cibum avidè devorarit, & in sanguinem succumqve suum converterit, a quo id quod summum tandem obtinuit robur adepta est. Eusebius Solonem à Barbaro quodam eruditum inducit, exindeqve universim de omnibus Græcis Philosophis pronunciat: sed vario huc atqve illuc errore jactati, ac toto vitæ suæ tempore discursantes, ex alienis sibi plumis, ut est in fabula, cultum atqve ornatum quærebant, adeo quidem ut ex precaria stipe sua jam illis, Philosophia fere constet universa. Huic adstipulatur Clemens Alexandr Strom 5. dicens: Græcorum furtum ex Barbara sumtum Philosophia. Græci veteres quoq; idem testantur, non solum suos olim homines, sed Ægyptios etiam ad Hyperboreos profectos, indeq; Deorum sacra petiisse. vid. Diodor. Siculus

1. 2. c. 47. Philosophia hæc erat vel eorum, qui nulli certæ Sectæ erant addicti, ut septem Sapientum Græciæ, circa tempus Servii Tullii degentium, vel certæ alicujus sectæ Conditorum. Quorum Philosophia distribuitur in Sectas tres: *Poëticam, Ionicam & Italianam*. Vel secundum Scheffer. in lib. de Philosophia Italica, in quo dividit Græcanicos in tres sectas *Ionicam, Italianam & Eleaticam*, hasq; rursus in minores alias. Vel secundum Vossium in *fabulosam & non fabulosam*.

POETICA sive fabulosa verustissima est, quæ ad quinque ætates referri potest. *Prima ætas* complexa est genus illud vetus, rude & incultum, quod sui tantum suspensionem, ut loquitur Scaliger, sine nominis memoria reliquit, nisi in eo, tanquam princeps, Apollo censeatur. *Secunda ætas* tribuitur Epicis, carminibus Historias, Doctrinas Ethicas, Physicas, Astrologicas, Politicas comprehendentibus. Qui erant Poëtæ, Orpheus, Linus, Homerus, Hesiodus, Aratus & alii. *Tertia ætas* floruerunt Gnomologi, Sententiis illustrioribus ac regulis vitæ instituendæ delectati, quales erant Phocylides ac Theognis. *Quarta ætas Lyricorum* erat, qui Græciæ florentis occupatæ; jam in ludis & conviviiis variis exhibendis, imaginaria certamina, in iisq; Victores versibus & laudibus commendarunt. Hujusmodi erant Pindarus, Simonides, Anacreon, Bacchylides, Sappho & alii. *Quinta demum* sequitur ætas eorum, qui Dramatici, Tragici videlicet & Comici, itemq; Satyrici vocitantur, carpere vitia seculi degenerantis, & à tramite Virtutis declinantium Civium soliti, præceptaq; simul Virtutum intermiscientes, propositis in utramq; partem exemplis. Et hi erant Aristophanes, Menander, Æschylus, Sophocles, Euripides.

JONICÆ Princeps fuit Thales Milesius, Anaximandri Præceptor, unus illorum Septem, qui adpellati sunt Sapientes. Verum sectæ autor fuit existimatus Anaximander Milesius, quod propter ea factum, quia Thales nihil scripsit, sed solo discendi non docendi proposito Græciam Asiamque peragravit. Scheff. Phil. Ital. Quem excepit Anaximenes Milesius, hunc Anaxagoras Clazomenius, cujus Auditor fuit Archelaus, Socratis deinde Magister, de quo Cle-
mens

mens Alexandr. - Hæc Secta Ionica contemplationi maxime indulgebat ad Socratis usq; tempora, qui eam sic temperavit, ut vitæ Civili excolendæ perficiendæq; conducere. Hic erat ille, quem Cicero summa cum veneratione Parentem & Principem Philosophorum nominavit: cujus excelsus animus admiranda Sapientia exornatus ferebatur vi quâdam exitia ad virtutem solam. Et siquidem ei mos erat philosophari, nunc in fero, nunc cum aliis aut bibens aut ludens, nunc in Carcere, prout fors ferebat, ita quoq; nulla voluit exstare ingenii monimenta consignata scripto. Hic demum accusatus impietatis à Mileto Phiteensi Auditore suo, quod negaret multitudinem Deorum Atheniensium, aliæque nova dæmonia induceret, capitis damnabatur. Cujus ex Schola prodire sectæ sex, quarum 1. Platonica sive Academica & Aristotelica. 2. Cyrenaica, 3. Eliaca. 4. Cynica & Stoica. 5. Megarica. 6. Pyrrhonica sive Sceptica, Xenophontē interim & Æschine presse Socratis addictis placitis, non tam Philosophis, quam Oratoribus merentibus annumerari. Harum 9. scil. *PLATONICA* sortita ab Auctore nomen, qui Plato erat, cum Socrate annos octo degens, quo tempore Præceptoris Philosophiam scriptis commisit. Post mortem vero Socratis sese Cratylo & Hermogeni adplicuit.

Nec heic contentus adq̃uisitâ scientiâ, sed ulterius progredi contendens in Italiam primum, ubi Pythagoræ haustis placitis deinde Ægyptum perrexisse dicitur. Unde factum est, ut mixtura quâdam, Sectarum invehetur, quæ Academica & Peripatetica venerate nomine. Quarum prior scil. Academica erat in villa propè Athenas loco nemoroso & subpalustri, ac idè insalubri, possessa olim ab Academo Herœe ut Ludov. Vives in August. l. 8. c. 12. Ab Hornio vero Censore in Hist. Philos. l. 7. c. 3. è diametro sententia alia adfertur de Cadmo, qui nomen eidem pepererit. Hæc Academia erat ædificium nobile, amplum, amœnum, multis confutum arboribus umbram præbentibus.

ACADEMICA igitur in Veterem, mediam & novam dispescitur, quarum illa 1. Sensibus externis omne judicium denegans, 2. *Menti*

1. Platone Idea dicta veritatem rerum assignans. 3. *Omni* notitiam incertam esse ob tarditatem sensuum docens, sequentes habuit Patronos, scilicet 1. *Platonem*, qui Pythagoram in multis sequitur vid. Scheff. p. 38. c. 6. Quamvis ab Socratis & Heracliti placitis non discesserit in aliis multis. Platonis est lib. 2. Politic. hoc egregium de cavendo peccato: Omni contentione esse pugnandum, ne quis in Civitate, quam bene regi volumus, vel dicat vel audiat, siue senex siue juvenis, siue in poemate siue in alia Oratione Deum esse causam peccati, quod neq; ita sanctè dici potest, neq; utile est moribus, neq; secum consentiat. Quia etiam Plato, cumq; eo ejus Sectatores pie magis quam plurimi alii de Deo differentes, omnia in Dei dilectionem studiosissimè transtulere, quod ex M. Ficini testimonio constare optimè potest. Sicuti in hoc laudatur, ita etiam in illo vituperatur, quod Meum & Tuum sustulerit; Attamen, quoniam ipse cum aliis Philosophis à culpa non possit liberari, excusari ad minimum meretur: quia sicuti nullus, uri dici solet, grex sine discolori bove, nulla stirps sine labe, aut vitiosa prole: sic nulla in Philosophia Secta omni prorsus novo destituta est inventa. 2. Speusippum ejusdem Sectæ auctorem verum & Xenocratem Chalcedonium, à primis Annis Platonis Auditorem. 3. Polemonem. 4. Cratetem. 5. Crantorem.

Ista siue secunda, Arcefilao gaudet Crantoris Discipulo, qui dicto Socratico abusus, quo nihil se scire, nisi hoc unicum quod nihil sciret, professus, cuncta incomprehensibilia esse adstruxit, contendendo. 1. Nihil percipi posse. 2. Assensum in omnibus esse suspendendum. 3. Æque omnia incerta, obscura & incognita, & probabilia in utramq; partem. II. Lacyde Cyrenæo. III. Telocle. IV. Evandro. V. Hegesino, qui Hegesilaus est Clementi Alexandrino, dogmata hii omnes sœvientes fere eadem cum Scepticis & Pyrrhonicis. *Hæc*, sc. tertia auctore Carneade Cyrenæo, qui Hegesino successit, inventa. Hic 1. verum simul & falsum in rebus admittebat, sed facultatem in nobis verum à falso discernendi denegavit. Nec hæc diu duravit, ultima fata sua videns in Clitomacho Carthaginiensi, successore Carneadis. Addunt & quartam, quæ sub

sub Philone & Charmida, & quintam quæ sub Antiocho Philonis Auditore floruit, sed mox amba in ipsa quasi herba cum ipsis extinctæ sunt.

PERIPATETICA ab deambulationibus dicta, quod vel Cicer. teste 1. Acad. probatur. Qui erant cum Aristot. Peripaterici dicti sunt, quia disputabant inambulantes in Lyceo. Aliter Hesych. & Laërt. auctoribus, Peripatetica Philosophia dicta est ex eo, quia coeperit ab Arist. docente in Xysto, s. horto deambulationi apto. Hæc à principe suo Aristotele incepta usq; dum excolitur. Librorum Aristotelis alios *ἀκροαματικούς* sive *ἀκροατικούς*, alios *ἐξωτερικούς* dictos fuisse, nemini latere vel tantillum in iisdem versato credimus. In his tamen docebatur, vel Minerva pingviori rationes reddebantur; in illis vero adcuratè omnia Discipulis genuinis tradebantur. De cætero *ἀκροαματικά* proponebantur mane, & quidem inambulando. *Ἐξωτερικά* vero vespere, Agellio l. XV. c. 4. suffragium ferente. Sed observandum est hunc nostrum Aristotelem diversum planè ab ipso à Præceptore Platone, ipsumq; in multis vexasse ac negotium facessivisse. Quod vitium peculiare, ut plurimum, magnis nominibus esse suevit, ut quantum videant aliorum gloriam augeri, tantum de suo splendore comminui ac decrescere suspicentur. Hinc inde Laërt. prædictum adfert Platonis, Aristoteles, inqviens, in nos recalcitravit, ut in matrem pulli.

2. **CYRENAICA** ab Aristippo Cyrenæo, qui in aula Dionysiorum vixisse perhibetur, nomen est indepta, cujus doctrina in eo erat præcipuè posita, quod voluptati Corporis nimium tribuerit, nihilque natura justum dari sed legibus statuerit, huic deinceps adhæsit Epicurus.

3. **ELIACA** seu Eliensis, quæ Auctorem habet Phædonem Eliensem, quem sequutus Euclides Megaricus, Eristicorum seu Megaricorum Philosophorum antesignanus.

4. **CYNICA**, vel ob candidum Canem, quem in Gymnasium secum adducere consuevit Antisthenes Atheniensis, Socratis Discipulus, vel etiam à canis virtutibus aut vitiis, ei quæ adscribi solent

lent, sic adpellata; vel, quod verosimilius videtur, à severitate sua in vitio redarguendo & virtute defendenda. Cynicis enim more receptum erat, tam malos invadere & allatrare, quam bonos tueri & favere. Norandum tamen est, communionem & familiaritatem inter Cynicos & Stoicos intercessisse; ipsi verò Corporis habitu externo, & interna animi modestia discrepantes. Hinc igitur factum, ut Zeno Citricus, Sectam Cynicam relinqueret, Stilponi Megarico Philosopho se adjungens, à quo ad Xenocratem pertendit, auditurus deinceps Polemonem Academicum. Hic est ille Zeno, qui sibi felix est visus, quod amisissis ad Piræum naufragio mercibus, per fortunam protrusus sit, ad Philosophiæ Studium: perdidit purpuram, & invenit cunctis rebus pretiosiores Sapientiam. Erasmi. in Epist. A Zenone autem

STOICA Secta orta est. Cujus sectatores Zenonii adpellati, postea Stoici à σοὰ porticu, ubi docuit Zeno. Horn. Hist. Philol. l. 3. c. 16. contendit Zenonem ex Phœnicum monumentis & mysteriis hausisse contemplationes suas puriores, quæ Divinæ veritati convenient. Nec tamen diffitendum esse retur Clemens Alex. part. 2. l. 1. c. 1. Sect. 1. §. 1. Stoicos quam plurima Dogmata, non immediate ab Ebrais, sed a Socrate & Platone duxisse.

Hujus successor fuit Cleanthes Assius, alias *Φρῆντις* dictus, quod noctu aquam, interdum verò Philosophiam hauriret. Hunc exepit Chrysippus de quo Cic. in de Fin. c. 1. hoc judicium fert: Chrysippum nihil Stoicæ Philosophiæ prætermisisse. Et Laërt. *ὁ μὴ γὰρ ἦν χρεῖσι τῶν σοφῶν, ἀλλ' αὖ ἦν σοφῶν*. Nisi esset Chrysippus, Stoa non steterisset. Hic memoratur plurimum Logicæ deditus, qui solius Logicæ partis volumina reliquit trecenta undecim. Imò verò, si fides adstruentibus habenda sit, volumina reliquit septingenta & quinque. Quem sequutus Diogenes Babylonius, & hunc Antipater Sidonius, item Zenodotus, Panætius, Posidonius, Asclepiodotus, Apollonius. Quin imò Stoici Cynicam Sectam ad quandam medioeritatem reducerunt.

Ex omnibus verò hujus Sectæ Scriptoribus, qui supersunt, eminere Senecam, cuivis in Scriptis ejus vel tantillum versato notum est. Qui Epist. 120. Sapientem suum describit: eum, qui idem est sem-

semper, & in omni actu par sibi, jam non consilio bonus, sed more eo perductus, ut non tantum rectè facere possit, sed nisi rectè facere non possit. Idem Epist. 20. Sapiens est is, cujus verba opera consonant, ut & ipse ubiq; par sibi idemq; sit. Et infra: Sapiens semper idem vult, & idem non vult. Cic. in parad. 2. huc consentit dicens: Sapiensem in secundis rebus unum ex fortunatis hominibus esse, inq; adversis unum ex summis Viris. Et, ut paucis: Stoici affectus omnes, quorum impulsu animus commovetur, ex homine tollunt, inq;iebat Laëtant. Instit. 1. 6. 14.

5. MEGARICA ab Euclide Megarensi sic vocitata cujus Studiosi Eristici sive contentiosi & Dialectici adpellati, priori digni nomine ob studium acre contendendi. Ex hac secta prodire Eubulides Milesius, Clitomachus Thurius, Stilpo, Alexinus, Apollonius & Diodorus.

6. PYRRHONICA seu SCEPTICA *σεντικη* Græc. dicta, quia semper *σεντικη* h. e. rem considerant, nunquam decernunt; & philosophandi ratione sic nomen indepti, quod semper contemplantes nihil concluderint, & hinc Aporetici & Ephectici ab eventu dicti, quod post inquisitionem rei assensum non prabuerint. Quæ etiam igitur proximè ad Jonicam, & in ea maximè mediam Academicam referenda est. Nec quidquam hodiè ex ipsius Sectæ Philosophorum scriptis superesse cernimus.

S. XIII

ITALICA vero Secta principem habuit Pythagoram Samium Mnesarchi annulorum sculptoris filium, qui ex Lectionibus Pherecydis Syri magnis sapientiæ incrementis firmatus in Ægyptum profectus, ubi haustus ex sermonibus Sonchedi, Oenuphisq; Heliopolitæ, aliorumq; Sacerdotum, *intimorum natura recessuum fontibus*, ut & Ceremoniarum in credendis potentiis (secundum Apulej. flor. l. 2.) *numerorum admirandis vicibus* & Geometria solertissimis formulis, tanto cum ardore ac discendi flagrantia ea adprehendit, ut universam philosophandi rationem ad eorum in philosophando normam postea dirigeret:

rigeret. De quibus scripsere Diogenes Laërt. in vita ejus. Just. l. 20. Hinc ad Arabes, Chaldaeos & Hebraeos, Phoenices & Indos est profectus. Hic est ille, qui primum renunciavit arroganti illi pristino, quo se insigniebant, *σόφω* sive sapientis nomini, professus novo & inusitato se Philosophum nomine; unde palam fecit, quanta ipse, sublimioribus sapientum mysteriis imbuti, fuerit modestia. Tandem post exantlatos maximos labores in Patriam Samum revertit, ubi plures numero instruebat doctrinae suae Sectatores & Discipulos. Et quoniam multitudinē de variis enim consulentium resistere non posset, relicta patria, concessit in Italiam, eamque partem in-sedit, quae magna Graecia dicebatur, quam publicē & privatim exornavit praestantissimis artibus & institutis. Hanc ob causam accensuere Clemens Alex: cum Vossio Italicae Sectae Graecicae; quod Lipsius improbat, à Graecica & Barbarica distinctam planē volens. At Schefferus in Philos. Ital. plurimis eam effert encomiis, inquit: *Hae Sectae est, à qua quidquid eximium pene habetur in ceteris cū ex capite fontē, decurrit.* Dogmata, quae praeter ceteris inculcabat, erant praecipua haec 1. *μετεμύχνης*, 2. Autoritas ejus loco principii; unde *ἐκ τῶν ἀρχῶν*, primis annis damnatis auditoribus silentio; quibus exactis liberum cuique erat judicii exserere vires. Ex Schola hac prodire Philosophi majoris existimationis, ut 1. Telaugis 2. Xenophanes Colophonius, autor Sectae Eleaticae cujus major pars dogmatibus Pythagoricis fuit addicta, teste Laert. 3. Parmenides Eleates, à quo nomen indepta, auctore licet existente Xenophane. 4. Melissus & 5. Zeno Eleates inventor ut existimatur Dialectices. 6. Leucippus ejus auditor. 7. Democritus. 8. Epicurus &c. Unde colligi licet, quod

ELEATICA Secta floruerit hisce sub recensitis Philosophis. Epicurus autem scripsit versibus, secutus Mythicam Philosophiam, sed Thaletis & Pythagorae opinionibus contraria dogmata professus.

EPICUREA secta nomen habens ab Epicuro conditore, pleraque sua placita desumpsit ab Eleatica, teste Cic. l. 1. de N. Deor. Physicis & Ethicis magnam impendisse operam videri voluit, quamvis pestilen-

stiles errores eum commisisse evineat Cic. lib. eodem de Natura Deor. Hæc fertur tamen docuisse 1. Omnia casu fieri 2. Mundum esse ex atomis. 3. Animas interire cum Corporibus. 4. Providentiam Dei esse nullam. 5. Summum bonum consistere in voluptate. Unde Horatio ansa data canendi *Epicuri de grege porcas*.

Ejus Sectatores erant, Servus ejus Mus, qui etiam philosophabatur, Hermachus, Celsus, Lucianus, & multi Romanorum, ut Lucretius, Pomponius Atticus, Trebatius & Cassius Cæsaris interemtor; Maronem item ultimos annos vitæ suæ eidem Sectæ se mancipasse sunt, qui credant.

ELECTIVA jam succedit Secta, *ἐκλεκτικὴ* Eclectica Græcis dicta, si Secta dicenda sit, quæ nulli planè est addicta, præ ceteris vel eo nomine magni facienda, si non ipsis anteferenda, quod non ita se manciparit uni, quin pro suo commodo, ubi visum fuerit, poterit se indè extricare, decerpitis floribus non ad spectu primo odoriferis magis quam utilibus, & ad philosophandum adprimè necessariis. Ortum hæc debet suam Potamoni Alexandrino, qui selegit & excerpfit placita è Sectarum singulis. Hunc Potamonem *Ποταμών* fuisse Augusto, clarum sit testimonio Svidæ, dicentis; *Ποταμών* Alexandrinus Philosophus, qui fuit ante Augustum & post eum. Hujus scripta jam deperdita si superessent, nullum esset dubium quin magno essent futura usui hodiernæ Philosophiæ, in tam varias sectas & partes distractæ ac divisæ. Hoc philosophandi genus, ut nulla re magis meretur commendari, quam quod non pendeat ab ore Magistri, nec in ullius præ reliquis inclinè, nisi veritate suffultas partes; commoveri se magis patiens vero, quam unius vel alterius alto supercilio; Ita etiam pauciores admittit ad interiora penetralia, cum hebeti & inertì Sestario, studioque partium addicto admissio propior sit denegata. Nec tamen sperandum, quasi omnia, quæ Eclectici proferant, scriptoque consignent, tam absoluta, sincera, ac errorum omnium immunita sint, ut in ea non aliquando vitia s. potius abscondita irrepant; quæ tamen corrigi possunt re benè ruminata, pensitata, adcurateque examinata. Quod fieri videbimus, quando constabit, utiliora, ex Veterum & Recentium placitis

tis ad Veritatem indagandam aliisque fideliter communicandam, sollicita cura & diligentia erui proponique, veterum lubentes acceptando imperia, si mansueta fuerint, & in Tyrannidem vel dictaturam aliquam non degenerarint, ut recentiorum, quæ habeantur faciliora, clariora & vero magis conformia non negligantur, vel ob novitatem suspectam eliminantur, atque in miserum exilium abigantur. Libero utique homine libera Philosophia, ad servendum verò nato sectaria digna. Amicus Plato, amicus Aristoteles, sed magis amica veritas. Et certe secundum Aristotelem l. 1. Ethic, c. 4. *ὁδὸν προτιμᾶν τὴν ἀληθεύσαν*, sanctum est Veritatem honorare. Ex Wett: additi huic Sectæ videntur Pythagoras, Zeno & Plato: ut & Cicero & Seneca. Ex Recentioribus Verulamius, Honoratus Fabri, du Hamel, Casteletius, Rappoltus & Sturmius,

§. XIV.

Jam ad Scholasticam, Rameam & Carthesianam eundem est Philosophiæ Sectas & Placita, in quibus singulis, ex dignitate enodandis, prolixam operam, imò tractatum singularem requireret necessitas, quæ mihi imponere videtur, hocce ut efficiam, nisi tempore exclusus, sufficere sperarem hac vice ea heic indigitasse, quæ faciant ad earum mentionem solam deducendam.

SCHOLASTICÆ philosophiæ Origo adscribitur Joanni Rucelino, sive secundum alios Discipulo ejus Petro Abelardo, s. Lombardo: Quæ deinceps in tres Classes divisa est:

Prima initium sumsit a Lombardo, & duravit ad tempora Alberti Magni.

Secunda ab Alberto Magno ad Durandum duravit, in varias item divisa Sectas, ut Albertistarum, Thomistarum & Scotistarum. de Alberto testatur Trithemius, quod Aristotelis dogmata verbo Dei æquavit. Possiv. tamen lib. de cultura ingeniorum c. x. refert, quod Senex Aristotelicam Philosophiam detestatus sit.

Tertia à Durando ad tempus reformationis permansit, Secta Occamistarum memorabilis, de quibus Thomasius in Aulica sua Philosoph.

Ios. p. 26. pluribus. Scholastici hi Evangelium ejusque medullam cum plurimis Aristotelis, Averrois & ejusmodi aliorum placitis miserum in modum confuderunt inanibus quæstionibus, variis unius dicti sensibus productis, ut est fecunda Ignorantia, & oppositionibus Studiosam Juventutem, quasi in Ludo quodam impudentiæ & improbitatis exercuere. Hinc igitur Cordatiores viri, non una vel simplici vice sunt conquesti, quod Theologia tam multis spinosis & inanibus sit deformata tricus, quæstionibus & concertationibus. Quid enim utilitatis expectandum est ex futilibus & ineptis istis ingeniorum Crucibus, v. g. singularisationibus, Susceptibilitatibus, infinitationibus, aptitudinalitatibus, homineitatibus, subsistentiatibus, & nullitatibus, aliisque barbaris, ambiguis, non dicam vix quid significantibus terminis, memoriam & omnem sanam mentem corrumpentibus & perdentibus, quibus bonas Chartas inutiliter perdiderunt, & foede conspurcarunt Scholastici. Nihilominus ab ipsis cultor Aristotele, loco Numinis, quem Colonienſes Divis & Sanctis accensent, conferentes eum Johanni Baptiste, vid. Sleid: l. 2. de statu religionis, inqviens: *Aristoteles Theologis Scholasticis in summo pretio est, & nihil ab eo dictum tam absurde, & alienum à nostra religione, quod non defendant, quod non aliqua interpretatione quantumvis longè petita circumvestiant, quo suus illi constet honos, atq; nominis æstimatio;* sed inferunt, magni referre ad S. Scripturam intelligendam, Philosophorum & in his Scholasticorum quæstiones sibi reddidisse familiares, ut faciliior & feliciior progressus fieri in Theologia possit, his rectè se habentibus.

Verum heic accuratè advertendum est, nobisque prospiciendum, ne sic Scholasticam amemus Theologiam, ut in matæologiam incidamus seu degeneremus, de frivolis nugis sine fine digladiantes. Quid hic dicent Theologi quidam, ait Erasmi in Explicat: verborum Pauli 1. Cor. 11. 13. ut sibi videntur, qui tradendo Sacras Literas, nihil crepant, nisi philosophiam Aristotelicam; Homines omnium miserrimi, quo studiosius laborant hoc magis errent necesse est, non secus ac illi, qui semel aber-

rarint a via, quo vehementius currant, eo magis errent. Quare, ut prudentissimè de Thoma idem judicat, præstabat, aliquantò minus Aristotelicum esse, quam divinæ veritatis carere adminiculo. Quidquid sit, Aristoteles tamen non ideo rejiciendus est, quod aliqui eum minus rectè interpretentur & adplicent, abusu enim non debet tolli usus. Quis enim ejus destitutus opera adcuratam cum adversariis præcipuè Jesuitis, Pontificiæque religioni addictis disputationem potest instituere? Quis item in tribus reliquis Facultatibus felicem operam navasse dicendus est, nisi instructus ante fuerit præceptis Aristotelis aliquatenus?

Jam ad RAMEAM progrediendum est, Sectam, tota via recedentem ab Aristotelica. Quæ autore Petro Ramo Veromanduo Profell: Parisiensi orta est. Ramistica alias dicitur, de qua hæc Scharfius in Institut. Log. p. m. 41. *Scilicet verè est ramistica, saltim ramenta quædam Philosophiæ retinens, flore sapientiæ potissimo deperdito. Primam namq. Philosophiam seu metaphysicam non agnovit, Physicam generalem ignoravit, Ethicam & totam morum doctrinam neglexit, Logicam misere mutilavit, aliisq. heterogeneis conspurcavit.* His accedit Vossius de Philosophiâ ejus hoc judicium ferens: Petrus Ramus Vir doctus ac disertus, sed qui non debuerit tam petulanter suo abuti ingenio, ut mirer viros esse non malos, qui sic in deliciis habent ejus animadversiones sive Scholas, quas ille, ut adversariorum aliqui satis acerbè scribunt, Oratorum & Poëtarum flosculis exornavit, ut facilius & certius inficeret juventutem. Et infra; Hoc etiam imminuit culpam, quod, quo tempore illa scribebat Ramus, tanto in pretio passim esset Aristoteles, ut non minus piaculare judicaretur, si quis ab Aristotele dissentire ausus esset, quam si sacras negaret literas.

Verum enimverò quidquid hoc sit, si cum Havenreutero fateamur, non alienum est ab nostro officio, Ramum fuisse virum acuto ingenio, indefesso studio, multiplici eruditione, qui singulari modo & Socratica occultatione plus se effecturum putavit, quam si communia retineret præcepta, & Aristotelico candore damnaret noxia, utiliave celebraret. Quandoquidem

dem in Doctissimo viro reprehendi neque potest, neque debet quod usum Præceptorum urfit, & fidem Logicam illustribus & vulgaribus, sive quotidianis exemplis manifestare conatus fuit. Addatur Judicium de hocce clarissimi Jacobi Martini & aliorum nomine & fama clarorum Virorum, qui conatus ejus non improbare videntur.

RENATUS des CARTES Gallus nobilis Peroni Dominus philosophiam reformare adgressus, multos invenit se sequentes, Aristotelica philosophandi ratione antea Scholasticorum spinosis quæstionibus deformata, jam correctâ vel planè abrogata, principia alia adinvenire, & quæ citra curatius examen ab aliis admissa erant, ex animo remove, ut à præconceptis opinionibus se prorsus liberaret, opere annis est summo. Qui certè à viris celeberrimi nominis talis existimatur, qualem cognitum eum & exploratum deinceps judicant illi, qui eum viam veri indagandi, & ejus obtinendi (quod ante eum non multis datum novere) invenisse sibi & aliis gratulentur. Imo hæc philosophia ad tantum succrevit fastigium, ut à plurimis sibi pararit existimationem magnam & insignem, quâ par esse judicatur obrectationibus invidorum retundendis, gloriæque suæ vindicandæ. Hoc supposito fundamento, quod opiniones de rebus naturaliter cognoscibilibus speculativis, à sensibus fallacibus, vel aliunde depromptas tamdiu animo quasi delectat, imo falsas esse fingat, donec singulæ, post diligens Examen, postliminò quasi recipiantur. Ast dubitatio ejus cum difficultate magna multis videtur conjuncta, vid. la Forge præfat. p. 3. sicut & otiosa & superflua; ideoque Scepticum agere sibi imperavit hyperbolicè dubitantem, vel potius simulavit, Scepticorumque more dubitationis vim atque modum detexit, attamen non habendis Hypothesibus Scepticis pro Carthesii thesibus. Unde ipsi duplex erat reliquus usus, animo liberato à præjudiciis & erroribus, itinere aperto ad naturalis certitudinis principium admittendum, quod secundum illum hoc est: Dubito, ergo cogito, et quia cogito, ergo existo; adeoque de omnibus esse dubitandum

voluit, quo admissio negari non poterit, se existere, cum dubitans non esse nequeat. Quod si jam ex hoc jactio dubitationis principio propria suæ existentia consequutus fuerit confessionem, fundamentum sibi jactum esse credit, cui scientia reliquæ superstrui queant, eo quidem ordine, ut *ex sui Existencia Deus per Ideam innatam*, ex hac sensuum ratione munitorum non amplius dubia fides, & hinc reliqua, quæ mens humana viribus suis adsequi potest, ita clarè & distincte demonstrentur, ut etiam des Chartes nihil suorum Dogmatum, à quoquam credi velit, nisi quod ipsi evidens & invicta ratio persuaserit.

Undè oritur, propter dictas Carthesii rationes, principium modo laudatum, *ex alio reali non demonstrabile & aptum, ex quo tota Philosophia demonstraretur, Sceptrum etiam obstinatissimum convincens, ab intellectu non à sensibus ortum*. Et certè hæc ejus est sententia, corpora omnia, quæ in Mundo sunt si tollantur, se tamen, dum cogitat, sufficienter existere, sive satis esse ipsi, ad conscientiam existentia suæ cogitationem, ita ut ad evidentem hujus Veritatis, sum Res, notitiam, non opus sit ad alia quæcunque præter cogitationem attendat & se convertat. Cogitatio igitur est sui, sive mentis suæ, sive ejus, quod in ipso est, præter Corpus, Essentia & natura. Sed quid multis? Suam rationem philosophandi tanti esse valoris dicit ipse, differt: de method. p. 12. ut nulla sint tam remota, ad quæ tandem pervenire non liceat, nec tam occulta, quæ non detegi possint. Cujus etiam principiorum philosophicorum tantus esse judicatur usus, ut non solum Veritates, quæ hætenus ante ipsum aliis incognita erant, detecta sint, d. & de rebus quibuscunque obviis rectius judicare doceant; (cujus prorsus contrarium usum producere dicit Philosophiam vulgarem:) imo ea excolendo ad perfectam totius Philosophiæ cognitionem, summumque Sapientiæ gradum, perveniri posse Præfat. ejus. Quinimo sua principia tantæ esse evidentia & certitudinis, inquit, ut omnem Disputandi materiam è medio sublatura sint, atque animos ad Concordiam dispositura. ibid. Huic ejus Sententiæ ad-

sen-

sentiantur plurimi hujus seculi eruditi, ex quibus Tob. Andr. Assert. meth. Carthes. hæc de eo profert: *Carthesium novo & emulando cunctis verè Φιλοσόφους, imitando serio τῶν Φιλοθεώρων & Φιλολόγους, exemplo quævisse, invenisse, delineasse, instituisse viam sapientia tam rectam ac infallibilem, ut ea progressus, consultâ & sic tandem penitus inspecta atq; excussa ipsa rerum naturâ, primus abdita ejus ignorata hætenus recluserit tam feliciter, ut nec ipse, nec qui ejus vestigia pede pressim secuti, ullius hætenus Erroris, in iis, quæ eâ via eruta prodire, jure argui, multo minus convinci potuerint, nec unquam convictum iri spes sit, dum homines sani Sincipitis, ac Philosophi Veri, ingenui, solidi in mundo supererunt. Sed hæc hætenus de Sectis.*

§. XV.

Lustratis sic breviter Philosophorum Sectis, & adytis interioribus, ad Philosophiæ divisionem properemus, ratio promissi in præf. facti nobis imperat; quo facto ad ipsum nostrum, cujus initium jam facimus, tanto promtiores tendimus tractatum; Nos ne quidquam morari sinentes illorum opiniones, qui

1. Philosophiam in propædiam & Pædiam distinxere, illius comprehendentes nomine eas disciplinas, quæ sapientiæ comparandæ tanquam instrumenta inserviant, distingvendo eam in Generalem & Specialem. Ad illam, Logicam, Rhetoricam & Grammaticam, ad hanc verò disciplinas Mathematicas referentes; *Pædia* parti *generali* accensentes Physica, Ethica; *Speciali* vero Historiam & Poësin. Nec videmus hanc multo esse alienam ab divisione ista, quâ in Rationalem & Realem dividitur.

2. Platoniorum & aliorum nonnullorum divisio Philosophiæ, in Logicam, Physicam & Ethicam, ut nimis arcta à nobis non probatur, quum eorum placitis stando, è Philosophiæ campo proscribantur Methaphysica & Mathematica, reliquis ne quidquam cedentes Disciplinæ.

Nec 3. illis, inter quos eminet Toletus, adsentiri convenit, qui Philosophiam dividunt in θεωρητικὴν, πρακτικὴν ἢ ποιητικὴν sc. in speculativam, activam & factivam. Namque hac eorum stante sententia, artes manuarum utilitatis & necessitatis ergo inventæ, & non simpliciter honestatis aut cognitionis causâ introductæ, in tam excellentis doni à Deo hominibus concessi, Philosophiæ nempe, numerum essent referendæ, quod an quis Philosophus admittat, non facilis dixerò.

Proximum est ut differamus, 4. de sententia eorum qui Philosophiæ partes faciunt binas, *Generalem* scilicet, quæ circa Ens & non Ens occupetur, & *Specialem* quæ certum ac determinatum subiectum habere dicitur. Quamvis non omnino improbari videatur hæc distributio, si aliter quam ad mentem Rami intelligatur, comprehensis nempe nomine partis generalis, disciplinis istis generalibus, non Grammaticâ solum, Rhetoricâ & Logicâ, verum etiam Metaphysicâ ut & secundum aliquos Noologiâ ac Intelligentiâ, quæ habentur generales ratione objecti & usus. *Speciali* vero parti inclusis disciplinis speciale habentibus objectum, Pneumaticâ, Physicâ, Mathesi & morali Philosophiâ.

Idcirco 5. rectius facere nos existimamus, dum retineamus vulgatam Philosophiæ divisionem in Theoreticam & Practicam, missâ antiquâ in naturalem, moralem & rationalem divisione. Quum aliæ disciplinæ in rerum necessariarum contemplatione versentur, quæ à nostro non pendeant arbitrio, adeoque à nobis nec fieri nec alterari possint; aliæ verò circa res contingentes occupentur, non adquiescentes harum cognitione nuda, sed ulterius post cognitionem earundem progredientes ad operandum quæ quoniam à nobis pendeant, & in nostra potestate sint sitæ, idcirco contingentes dicuntur. Hæc ambas, notum est, tribus differre modis, subiecto, objecto & fine. Namque subiectum informationis Philosophiæ *Theoretica* est intellectus; *Practica* vero voluntas. Objectum Philosophiæ *Theoretica* res sunt necessariae,
Practica

Practica verò res contingentes. *Finis Theoretica* est, *Σωφία* seu Contemplatio rerum necessariorum, *Practica* verò *πράξις* sive actio honestarum.

Ad Theoreticam spectant Metaphysica, Physica & Mathematicae; Practicae accensentur Ethica, Politica, Oeconomica, quamvis non videatur necesse, ut disciplinam seorsim conficiat Oeconomica, rationibus evincantibus, illam Politicis posse comprehendere. Quod ad Logicam attinet, Thomasius in aulic. Phil. autor est, sententiam Platonis sibi non videri ineptam, quæ Logicam partem esse Philosophiae arguit, nec repugnare hoc magis, quam instrumenti eandem adpellare nomine. Cum quo consentire videtur Pererij l. 2. Phys. c. 18. sententia, qua statuit, dum disputatur, an Logica sit scientia vel pars Philosophiae, nec ne; non tam in rebus quam verbis & modo loquendi esse controversiam: Aliis nimirum Philosophiae & Scientiae nomen latius & improprie: Aliis vero angustius & magis proprie sumuntur. Quicquid demum sit, non absurdum est tenere idemque defendere, quod Logica Philosophiae Organon reliquis disciplinis addiscendis necessaria eisdem in plurimis inserviat. Nec quidquam in nobis videtur melius mente sanæ bonaque, qua verum à falso discernere rerumque naturas detegere valeamus. Dum enim ceterae animi dotes limites suos habent, & non nisi quibusdam muneribus deputantur, tum ingenii rectitudo omni vitae usui conducit, & non minus in negociis tractandis, quam adipiscendis scientiis proficua est. Le Grand. Plura ad Philosophiam in genere spectantia videre licebit in Aul. Phil. c. 11. Thomasi, ut & apud alios ex recentioribus & veteribus. Utra demum harum, Theoreticae an Practicae sit praestantior ac nobilior, non primum hodierno disquiri ceptum est die. In eo tamen plurimorum Eruditorum judicia conveniunt, quod Theoreticae seu speculatrix, sint praeferenda Practicis, unde etiam prior dignitatis locus Metaphysicae, alias *ἀνταλογία* vel *ἀντασοφία* dictae, adscribitur; Cui jungitur Pneumatica comprehendens in se Theologiam Naturalem,

ralem, Angelographiam & Psychologiam. Has excipit Physica & Logica, in quibus opera mea, Deo vitam viresque sufficiente, posterum occupabitur. Proxima hisce venit illis Mathesis, & demum Philosophia moralis. Quamvis non desint rationes prægnantes, quibus singulæ dignitatem suam exferere queant, nec videatur res tantivis pretii, ut opera & oleum, quod dici solet, perdentur in non necessariis, super hoc negotio, altercationum reciprocationibus; quum tam arcto vinculo & mutuo fœdere singulæ sint junctæ disciplinæ, ut qui unam vel alteram harum judicavit inutilem, suum vel prodat in literas odium, vel maximè ignorantiam in iis percipiendis, quæ exactissima ingenia totam ætatem exercuere, imo aliquando torfere. Sufficiat autem si illis, quos optimus, ut proverbium est, amavit Jupiter, constet, hæc non susque deque habenda vel alto supercilio contemnenda, quum heic maximè locum inveniat illud, artem non habere osorem, nisi ignorantem.

